

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit 18,-
za inozemstvo pa Lit 22,80.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

V Egiptu le manjši boji

V bližini Bardije sestreljeno angleško letalo

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. oktobra naslednje 863. vojno poročilo:

Na egiptski fronti omejena delavnost na kopnem in v zraku.

Med poletom nad Tobruk se je sovražno letalo zadelo od protiletalske obrambe zrušilo na zemljo v bližini Bardije.

Odlikovanje kapetana Enza Grossija

Rim, 8. okt. S Kr. odlikom je bil kapetan fregate Enzo Grossi povišan za vojne zasluge za kapetana bojnega broda.

Neki rimski novinar je hotel imeti razgovor z družinskimi člani kapetana Grossija, ki je potopil dve ameriški oklopnici, pa se je zaradi odsotnosti Grossijeve soproge, ki je na letovisku, moral zadovoljiti samo s tem, da je imel razgovor s vsakimjo vrlega poveljnika. Omenjeni novinar je hotel iz

besed te vsakinja spoznati tega junaškega mornarja Italije, ki je v nekoliko mesecih prizadel ameriškimu bahaštvu dva silno pekoča in ponižujoča udarca s tem, da je Zedinjenim državam potopil dva jeklena pomorska orjaka Določeno je bilo, da bi poveljnik podmornice Grossi, ki je bil po-
višan v kapetana fregate po potopitvi oklop-
nice »Maryland« dobil poveljstvo take ve-
je enote. Kapetan Grossi pa se je tega branil in dosegel, da se je vrnil na svojo pod-
mornico in jo povedel k novi zmagi. Marsi-
do se je vprašal, zakaj se je kapetan branil višjega poveljstva, on pa je z enostavni-
mi besedami dejal, da hoče napraviti še
kako lepo junaško delo in potem se bo že
videlo, kako in kaj. V teh preprostih besed-
dah kapetana Grossija se zrcali ves pogum
italijanskih mornarjev, pomorščakov, ki s
svojo vsakodnevno požrtvovalnostjo služijo
domovini na daljnih oceanih.

K potopitvi ameriške oklopnice ob Afriki

Berlin, 7. okt. s. Kakor tisk je tudi nem-
ški radio z navdušenjem poudaril italijan-
sko poročilo o potopitvi ameriške oklopnice.
Radio Leipzig je dogodek takole kom-
mentiral: Novo junaško dejanje italijan-
ske vojne mornarice je bilo sprejeto v
Nemčiji z odkritosrčnim in tovariškim
veseljem kot nov dokaz velikega deleža
drznih mornarjev Italije v borbi proti skup-
nemu sovražniku. Sovražna plovba dobiva
vedno huje udarce. Pot med Gibraltarjem
in Suezom, glavna pomorska zveza angle-
škega imperija, je prekinjena. Blokirane
so tudi prometne poti na Egejskem morju,
preko katerega se je Anglija zalagala s
Črnega morja. Povsod v Sredozemlju je
postala angleška plovba nemogoča. Odpr-
ta je samo ena pot, in sicer med Italijo
in Libijo, kjer stalno križarijo italijanski
konvoji z vojniki, strelivom in oskrbo. Ta
uspeh je bil dosežen z italijansko vojno
mornarico, ki se je v hudih in zmagovitih
borbah uveljavila. Velik je prispevek lah-
kega in podmorniškega brodograja za dose-
go tega cilja, toda večji del zaslug pripa-
da bojni mornarici. Italija je vstopila v
vojno s 6 velikimi ladjami, ki so »Littorio«,
»Vittorio Veneto« s 35.000 tonami,
»Giulio Cesare«, »Dulio« in »Doria« s
24.000 tonami ter z ladjama »Roma« in
»Impero« s 35.000 tonami, ki sta se tedaj
gradili. V vojni na Sredozemskem morju,
kjer so bile velike pomorske bitke, ni Ita-
lija izgubila nobene svoje velike ednice.
Teža teh bojnih ladij Italije na srednjem
Sredozemskem morju je v premoči nad
nasprotnikom. Vsa italijanska mornarica
je bila zgrajena ali modernizirana v zad-
njih 20 letih. Churchill je bil od 1. 1935,
namreč od sankcij, v strahu zaradi moder-
nih italijanskih oklopnih s 25.000 tonami,
ker je lahko videl, da bodo prevrle
strateški položaj na Sredozemskem morju
v škodo Anglije, kar se je tudi v resnici
zgodilo. Vojna Anglije se od pričetka raz-
vija v glavnem okrog italijanske morna-
rice. Italijanska bojna mornarica tvori
hrbenico osi, kakor pravilno navaja uvod-
ni članek v »Börsezeitung«. Brez nje,
poudarja članek, bi bil vojaški politični
sistem brez učinka na Sredozemskem mor-
ju.

Breslavlski rado je poročal: Z odkrito-
srčnim veseljem in velikim obudovanjem
je nemški narod dožal o novem odličnem
uspehu italijanskega fregatnega kapitana

Enza Grossija. To drzno podjetje kapitana
Grossija in njegove hrabre posadke je na-
polnilo z veseljem srca nemškega naroda
in je tem pomembnejše, ker je poveljnik
Grossi 20. maja potopil pred brazilsko oba-
lo že eno ameriško bojno ladjo tipa »Ma-
ryland«. Novi uspeh jasno dokazuje, kako
drzno in izkušeno je italijansko podmor-
niško orožje. Ves nemški narod čestita
prisrčno poveljniku Grossiju, ki je opravil
s potopitvijo obeh velikih ameriških bojnih
ladij res izredno in edinstveno podvzete.

Radijska postaja v Essenu komentira:
Veliki pomorski uspeh italijanske podmor-
nice »Barbarigo« pod poveljstvom fregat-
nega kapitana Enza Grossija je povzročil
prav toliko veselje v Nemčiji kakor v Ita-
liji. Vedeli smo, da italijanske podmornice
operirajo na Sredozemskem morju in na
Atlantiku, sedaj pa vemo, da so tudi v
bližini obale zapadne Afrike.

Posledice pomorske vojne

Berlin, 8. okt. d. Izpod peresa svojega
hamburškega gospodarskega sodravnika ob-
javlja »Deutsche Allgemeine Zeitung« zelo
zanimive ugotovitve o vplivu ogromnih
angleško-ameriških pomorskih izgub na cene
trgovskih ladij. V anglosaških deželah se
danes prodajajo zastarele ladje najslabše
kakovosti z dobičkom 200 do 1000 %, pri-
pominja hamburški gospodarski strokovnjak.
Dasi so prav fantastično visoke cene, ki so
bile tu in tam zabeležene pri prodaji ladij,
sicer le posamezni primeri, vendar je tudi
na legalnem trgu cena ladij silovito narasla.
Navadna trgovska ladja z 10.000 br. reg. to-
nami, ki je v britanskih ladjedelnihcah ve-
ljala leta 1939 približno 100.000 angleških
funtov, je dosegla leta 1942 ceno 185.000
funtov. Čeprav se je ladjedelnika industri-
ja, odkar traja vojna, silno razmahnila, in
sicer ne samo v vojničih se državah, mar-
več tudi v nevtralnih deželah, na primer na
Švedskem in v Španiji, vendar ni računati
z nikakršnim popuščanjem cen. Sotrdunik
»Deutsche Allgemeine Zeitung« pripominja
na koncu svojih ugotovitev, da je edino
avtoritarnim državam uspelo, cene trgovskih
ladij obdržati povsem na predvojni višini,
zakaj edino avtoritarne države niso treple,
da bi se udomačila moda vojnih dobičkov,
ker so odločene, da v nobenem primeru ne
priznajo nikakih koncesij tistim, ki bi radi
živeli od dividend.

Roosevelt nezadovoljen z Willkiejevo misijo

Lizbona, 8. okt. d. Iz Washingtona jav-
ljajo, da je predsednik Roosevelt na večer-
nji tiskovni konferenci desaviral svojega
posebnega odposlanca Wendella Willkieja, ki
potuje po njegovem naročilu po deželah
Bliznjega, Srednjega in Daljnega vzhoda.
Na vprašanja predstavnikov tiska, ali ima
kaj pripomniti k izjavam, ki jih je podal
Wendell Willkie o svojih razgovorih v Mo-
skvi in v nekaterih drugih mestih Srednjega
vzhoda, zlasti glede njegovih izjav o zave-
zniški drugi fronti, je Roosevelt pripomnil,
da pozna te Willkiejeve izjave samo po
časopisnih naslovih, da pa se z vsebino be-
sedila ni bavil. Na nadaljnja vprašanja glede
Stalinove izjave zastopnika ameriške agencije
»Associated Press« v Moskvi pa je
Roosevelt sploh odklonil vsak komentar.

Stockholm, 8. okt. d. Iz Amerike prihaja-
joče vesti kažejo, da vlada tamkaj v služ-
benih ameriških krogih naraščajoče nezado-
voljstvo zaradi načina, kako opravlja Roose-
veltov odposlanec Wendell Willkie svojo
misijo v azijskih deželah, ki so pod angle-
sko-ameriško kontrolo. Posebno jasno je to
nezadovoljstvo prišlo do izraza na večeraj-
šnji seji kongresa, ko je demokratski poslanec
Rankin izjavil, da ga veseli, ko vidi, da
vlada Zedinjenih držav odklanja slehomo
odgovornost za gospodarsko vojno, ki jo vodi
Wendell Willkie ta čas v inozemstvu. Na
debatu o tem, ali govori Willkie kot uradna
ameriška osebnost ali pa daje svoje izjave
zgolj kot zasebnik, je poslanec Rankin pri-
pomnil, da ima Willkie sicer pravico po-
vedati, kar se mu zdi prav, odločno pa je
naglasil, da je po njegovem mnenju Willkie
s svojimi dosedanjimi brutalnimi izjavami
zaveznikom v inozemstvu povzročil več ško-
de kakor kakera koli druga oseba. Bržkone
je pod »brutalnimi izjavami« Rooseveltovega
odposlanca Willkieja misljena tudi nje-
gova zadnja zelo značilna pripomba v Čun-
gingu, ko je poudaril, da Zedinjene države
sicer zelo mnogo govorijo o svojem oborože-
vanju, da pa je od vseh ogromnih množin
orožja doslej marsikatera zavezniška država
prav bridko malo profitirala. Willkie je na-
dalje ob neki drugi priliki zavrnil tiste, ki
kritizirajo njegove izjave, češ da lahko go-
vorijo, kar hoče. Na večerajšem razgovoru

z zastopniki tiska v Čungkingu je bil Will-
kie že bolj previden in je pripomnil, da gre
zgolj za njegovo osebno mnenje, ako sma-
tra, da bi bil sedaj že čas za splošno zave-
zniško protiofenzivo na vseh frontah. Nadal-
je je Willkie ob tej priliki govoril o nekih
»knock outih«, ki naj bi jih bili zavezniki
pripravljeli deliti, toda zopet je z vsem po-
udarkom naglasil, da predstavlja to seveda
njegovo povsem osebno mnenje. O vtisih, ki
jih je dobil v dosedanjem izvrševanju svoje
misije, je Willkie pripomnil, da se morejo
osredotočiti v štirih glavnih točkah. Naj-
bolj značilna med njimi je četrta, v kateri
pravi Willkie, da je obiskal doslej 13 dežel
in se je povsod lahko prepričal, da javnost
v teh deželah v različni meri dvomi o res-
nični pripravljenosti vodilnih demokratskih
sil, da bi se zavzele po vojni z energijo in
zanesljivostjo za svobodo drugih.

Nemška letala nad Anglijo

Stockholm, 8. okt. d. Nemško letalstvo
je večeraj podnevi nadaljevalo napade proti
angleškemu otočju. Kakor priznava snoti
v Londonu objavljeno poročilo britanskega
letalskega ministrstva, so nemška letala
v sredo popoldne napadla neko mesto na
jugovzhodni angleški obali. V poročilu je
rečeno, da so nemška letala metala bombe,
ki so povzročile gmočno škodo in izgube
med prebivalstvom. V kasnih popoldanskih
urah so nemška letala že drugič priletela
nad Anglijo in metala bombe na objekte v
nekem kraju ob južni angleški obali.

Nemiri v Severni Rodeziji

Lizbona, 8. okt. s. Iz britanskih virov se
javlja prvič o prevarni agitaciji, ki se kaže
v Severni Rodeziji. To je oni del Južno-
afriške zveze, ki meji na Belgijski Kongo,
kjer je mnogo rudnikov za baker in kjer
domačini kažejo odločne znake za upor.
Neredi, ki so izbruhnili v Rodeziji, se pri-
pisujejo rudniškemu delavstvu. Angleške
oblasti obetajo, da bo vlada podvzela pri-
merne korake, da se vzdrži red, kar pomeni,
da je nered huji, kakor ga priznavajo.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Novi prodori na Kavkazu

Severnozapadno od Stalingrada obkoljene sovjetske čete uničene

Sovjetski poraz južno od Ladoškega jezera

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 8. okt.
s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je
objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na kavkaškem področju so bili zavrnje-
ni sovražni napadi, obenem pa lastni na-
padalni klini zabiti dalje naprej proti za-
grizenemu odporu.

Tudi v Stalingradu je moral sovražnik
po hudih borbah odstopiti nove dele tere-
na. Severozapadno od mesta so bile ob-
koljene in v dva dela razcepljene sovražni-
kove sile sedaj uničene. Močne nemške le-
talske sile in rumunska bojna letala, ka-
kor tudi protiletalsko topništvo, so z do-
brim učinkom posegale v boje na kopnem.
Drugi letalski oddelki so podnevi in ponoči
bombardirali važna prometna križišča in
proge za dovoz iz zaledja ob spodnji Vol-
gi in Kaspijskem morju.

Na področju zapadno od Volge so zavze-
le nemške čete v presenetljivem napadu
neko višinsko postojanko in se tamkaj ure-
dile za obrambo. Pri krajevnih napadalnih
akcijah so bile razdejane številne sovraž-
ničkove postojanke.

Južno od Ladoškega jezera je bil sov-
ražnik vržen iz dobro izgrajenih gozdnih
postojank. Protinapadi na novo pridoblje-
ne črte so se izjalovili. Polzkusi sovražni-
ka, da bi prekoratil reko Nevo, so se zru-
šili v topniškem ognju, med tem pa je le-
talstvo nadaljevalo z dobrim učinkom ob-
streljevanje važnih sovjetskih bunkerjev in
postojank.

Zapadno od zaliva Kandalakša in na
fronti na Laponskem je bilo zavzetih po
učinkovitih akcijah več močnih oporišč so-
vražnika v borbi moža proti možu.

V noči na 7. oktobra so brzi čolni izved-
li sunek proti angleški obali in napadli v
več skupinah sovražni promet s konvoji.
Pri tem so potopili 4 trgovske ladje s skup-
no 11.000 br. reg. tonami in neko stražno
ladjo ter s torpedi poškodovali še dva na-
daljnja parnika, katerih potopitve pa za-
radu hude obrambe ni bilo več mogoče opa-
zovati.

Na južni obali Anglije so lahka nemška
bojna letala obstreljevala vojaške cilje in
za vojno važne naprave.

Stalin poziva k disciplini

Berlin, 7. okt. s. »Börsezeitung« piše,
da je Stalin razočaran zaradi izostale po-
moči Londona in Washingtona in v stra-
hu, kaj se lahko pripeti prihodno zimo,
zopet naslovil na svoj narod nov poziv, v
katerem predvsem poudarja, da je potreb-
na železna disciplina vseh, kajti ta je glav-
ni pogoj za zmago. Zima se bliža in kakor
so ugotovili Willkie in drugi tuji opazo-
valci, se bo Sovjetska zveza znašla pred
težkimi in težko rešljivimi vprašanji. Sta-
lin pravi v svojem novem pozivu, da se
nemške čete že nahajajo ob Volgi in v
osrčju Kavkaza ter nameravajo po osvojit-
vi Stalingrada zavzeti še Moskvo. Zaradi
tega ukazuje, da žrtvujejo vsi, tudi tisti,
ki žive daleč od fronte, vse svoje energije
ob največji disciplini in sodelujejo v pre-
magovanju tako hudega položaja. Kdor ne
bo do skrajnosti discipliniran, bo takoj
ustreljen.

Berlinski listi pripominjajo, da so v Ru-
siji že nad 20 let celo otroci vajeni slepo
ubogati povelja tiranov iz Moskve. Poziv
k železni disciplini jasno kaže, kako je
položaj izredno težak v Sovjetski zvezi in
da Stalin ne zaupa niti svojemu terori-
stičnemu režimu. »Börsezeitung« zaklju-
čuje, da se boljševiki zime boje in da ne
vedo več, kako naj odgovarjajo na strašni
pritis protiboljševiškim čet.

Premeščanje sovjetskih čet iz Irana

Budimpešta, 8. okt. Po vesteh iz Teh-
rana se v severnih predelih Irana opaža
veliko premikanje angleških in sovjetskih
čet. Rusko poveljništvo je odgnalo iz Ira-
na več kontingentov čet in jih prestavilo
na kavkaška pobočja, ostanki pa so osre-
dotočeni okrog Tebrisa. Tako se je demar-
kacijska črta obeh vojsk, ruske in angle-
ške, pomaknila precej proti severu, tako
da dejansko niti ni več nobene sovjetske
okupacijske cone. Poveljništvo britanske
X. armade je odredilo, naj se takoj posta-
vijo velika taborišča na ozemlju, ki so ga
zasedle sovjetske čete. Tu naj bi se zbrali
indijski oddelki, ki se sedaj zbirajo v Pa-
lestini, da bi zamenjali sovjetske čete. S
temi silami se hoče X. armada zavarovati
proti sleherni možnosti sprice vzhodni-
vega razvoja dogodkov na kavkaškem
področju. (Il Piccolo.)

Ankara, 8. okt. d. Iz Teherana javljajo,
da se je po daljši odsotnosti sovjetski po-
slanik pri iranski vladi večeraj zopet vrnil
v Teheran. Sovjetski poslanik Smirnov je
v Moskvo potoval na poročanje.

Vidussoni pri Hitlerju

Tajnika Stranke je po obisku pri italijanskih četah
v Rusiji sprejel kancelar Hitler v daljši avdijenci

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 7. okt. s.
Danes je Hitler sprejel tajnika Narodne
Fašistične Stranke Ala Vidussonija in se
je z njim dolgo prisrčno razgovarjal. Av-
dienta, katere sta se udeležila tudi šef vr-
hovnega poveljništva nemških oboroženih
sil feldmaršal Keitel in direktor kancelar-
stva narodno socialistične stranke držav-
ni vodja Bormann, je bila ob zaključku
potovanja na fronto, ko je italijanski gost
obiskal italijanske čete, ki operirajo na
Vzhodu.

Monakovo, 8. okt. s. Eksc. Vidussoni, taj-
nik PNF je snoti prispel z letalom na
monakovsky letališče, ki je bilo v ita-
lijanskih in nemških zastavah, da bi si na
hitro ogledal glavno mesto narodno socia-
lističnega gibanja. Ob prihodu so tajnika
Stranke sprejele skupine Hitlerjeve mladi-
ne s fanfarami. Častno sprejeto je imela
stotinja SS oddelkov Odličnega italijan-
skega gosta so sprejeli okrožni vodja Ges-
ler, bavorski ministrski predsednik Sie-
bert, monakovski župan in podpolkovnik
Trillich kot zastopnik generala von Eppa.
Z italijanske strani sta bila navzoča Kr.
generalni konzul Petricci in tajnik ita-
lijanskega Fašija v Monakovu D'Amato.
Eksc. Vidussonija so pozdravili zastopni-
ki oblasti, nakar je ob spremstvu držav-
nega vodje Bormanna in skupinskega po-
veljnika SS Schauba, Hitlerjevega poboč-
nika, pregledal častno stotnjo ter nato
odšel v hotel, kjer je nastanjen za časa
svojega bivanja v Monakovu kot gost šefa
kancelarstva državnega vodje Bormanna,
ki se je z Eksc. Vidussonijem vrnil z
vzhodne fronte. Eksc. Vidussoni si bo gle-
dal spomenike narodno socialističnega gi-
banja v Monakovu in ustanove stranke.

Monakovo, 8. okt. s. Minister in tajnik
PNF se je udeležil snoti sprejema, ki ga
je njemu na čast priredil okrožni vodja
Bavarske. Med sprejemom sta imela
okrožni vodja in Eksc. Vidussoni govoru,
prežete s trdno odločnostjo za dosego do-
knčne zmage. Sprejema so se udeležili za-
stopniki najvišjih krajevnih oblasti ter
predstavniki raznih bavarskih in italijan-
skih društev.

Minister za kmetijstvo Pareschi v Nemčiji

Monakovo, 8. okt. s. Sem je prispel mi-
nister za poljedelstvo Eksc. Pareschi, v
spremstvu visokih uradnikov svojega mi-
nistrstva. Na kolodvoru so ga sprejeli ita-
lijanski generalni konzul Petrucci, državni
podtajnik za poljedelstvo Nemčije Backe
s svojimi najbližjimi sodelavci. Eksc. Pare-
schi razpravlja z državnim podtajnikom
Backejem o ureditvi izmene kmetijskih pri-
delkov med Italijo in Nemčijo.

Italijanski minister je prisostvoval tudi
sprejemu, ki ga je njemu na čast priredil
državni podtajnik Backe.

Podpis konvencije o transbalkanski cesti

Rim, 7. okt. s. Danes je bila podpisana
v palači Chigi pogodba med Italijo in tudi
v imenu Albanije ter Bolgarijo glede cestne
zveze med pristaniščema Durazzo in Anti-
vari ter mestoma Sofija in Rušuk. Pogod-
bo sta podpisala Eksc. grof Galeazzo Ciano
in bolgarski minister za gospodarstvo Za-
harijev.

Rim, 7. okt. s. Duce je sprejel bolgar-
skega ministra za trgovino, industrijo in
delo dr. Nicolò Zaharijeva, ki mu ga je
predstavil minister Ricciardi. Dr. Zahari-
jeva je sprejel italijarske poslanke v Ri-
mu. Duce se je z dr. Zaharijevom dolgo
in prisrčno razgovarjal in izrazil svoje za-
dovoljstvo sprice uspehov v pogajanjih, ki
so potekla v duhu tradicionalnega prija-
telstva med Bolgarijo in Italijo.

Rumunsko-bolgarsko sodelovanje

Bukarešta, 8. okt. s. Rumunski minister
za javna dela Konstantin Guscii je prire-
dil večeraj obed na čast bolgarskemu mi-
nistru za železnice, pošto in brozjav Ra-
doslavovu, ki sta gosta vlade. Izmenjeva
so bile tople zdravice za rumunsko-bol-
garsko, gospodarsko sodelovanje. V teh je
bila omenjena bližnja gradnja važne pro-
metne zveze med obema državama. Raz-
pravljajoč o obisku bolgarskih ministrov
omenja »Timpul«, da ta politiki Rumu-
nije in Bolgarije ukovirjeni v politiki osi,
in omenja nedavne izjave Mihaela Anto-
nesca glede obnove zvez med obema so-
sednjima državama. Obe državi sta pove-
zani z Dunavom in ležita ob velikih ev-
ropskih cestah proti Srednjemu vzhodu.
Zaradi takega zemljepisnega položaja in
zaradi sedanje politične atmosfere bodo od-
nosi med obema naroda potekali v tesnem
sodelovanju v okviru nove Evrope. List
»Viata« piše, da mora Dunav postati pre-
hodni most za ojačenje medsebojnega izme-
njav in prid narodnega gospodarstva obeh
držav. Obisk obeh bolgarskih ministrov
opravičuje najboljše nade za bodočnost v
odnosih med obema državama.

Prepoved ameriških filmov v Franciji

Vichy, 7. okt. d. S poučenega vina se je
izvedelo, da bodo francoska oblastva po-
čeni s 15. oktobrom prepovedala vsako
nadaljnje predvajanje ameriških filmov v
nezasedenem delu Francije.

Bitka podmornic

Mesec september je pomenil za podmorniški boj vrhunec podjetij za tekoče leto. Ta vrhunec se težko doseže in je zlasti v tem letnem času neugoden za velike pomorske bitke in za zasede po oceanih, ki jih vzemirajo zadnje poletne in prve zimske nevihte.

Zanimivo je predvsem, da smo največ podatkov o bitkah na raznih morjih dobili iz angleškega in ameriškega vira. Seveda niso objavljali svojih izgub, marveč so le zatrjevali, da mornarica osi uporablja novo in strašno orožje, ki je pogubno za konvoje in za posamezne ladje, ki se niso mogle poslužiti skušen preteklosti, da se obranijo napada. Medtem ko ostaja v veljavi splošno navodilo, da se napadi podmornic tako izpopolnjujejo z letalskimi napadi, da postaja odstotek potopitev čimdalje večji in se obenem dosežejo večji uspehi pri razbijanju konvojov, je treba upoštevati, da je Nemčija ojačila svoj način za napade z eskadrami podmornic.

Konvoj, ki ga napada samo ena v zasedi čakačja podmornica, ima lahko srečo, da se v posameznem boju lahko brani. Spretnost je vedno mnogostopnost in velika množica globinskih bomb lahko zadene in izloči iz boja napadalca. Po sistemu istočasne uporabe več podmornic se ne more več ugotoviti smer, iz katere je prišel torpedo in ne da več določiti položaj napadalca. Razni torpedi, ki prihajajo iz raznih smeri, lahko izkazujejo samo zmešnjavo v spremstvu, ki ne ve, s katere strani je treba izvesti protinapad. Razen tega je treba upoštevati zlasti pri konvojih, ki so bližji obali, da izvršujejo napad tudi lahko torpedovke, podobne brzim čolnom, in druga namodernejša sredstva mornarice osi. Ta taktika ne povzroča samo zmešnjave zaradi predrznosti in brzine napada, marveč je združena tudi s težavo obrambe, ki čisto ne sme strejati, da bi ne zadela lastnih ladij, med katere se je napadalcu uspelo skriti.

Nesoglasja med Anglosasi in boljševiki

Berlin, 8. okt. Nemški listi še vedno posvečajo mnogo prostora očitni zaostritvi odnosov med Moskvo in Anglosasi, pri čemer z zanimanjem beležijo razne pojave. Nemško zanimanje je še posebej posvečeno epilogu konflikta, ki zbujata tolikšno vztrajnost v anglosaskem svetu in ki zaskrbljuje, kar je zelo značilno, tudi vladi v Londonu in Washingtonu. Ako pa je za Anglosase zelo mučen ta spor, ne vzemirajo preveč boljševiških voditeljev, vsaj na videz ne. Z nemške strani pa se ne postavljajo nikakr uganjanja o morebitnem prekretu te krizice.

Tako ali tako bosta oba sporni stranki prav gotovo popravili pokvarjeno, saj bi, čeprav bi hoteli drugače, ne mogli drugače postopati. Res je, da je Stalin v znanem odgovoru agenciji »Associated Press« poudaril, da je Sovjetska zveza dovolj močna, da je sama kos Nemčiji in katerikoli drugi sili (morda Japonski?), ki stremiti po svetovni prevladi. Nekdo je hotel videti v tem prikrito opozorilo na možno prekinitve zveze z Anglosasi, toda jasno je, da bi si Stalin ne mogel dovoliti takšnega »luksuzaa«.

Se danes je namreč glavni argument, ki se ga poslužuje boljševiška propaganda, ko poziva sovjetsko prebivalstvo k odporu, oni o neizčrpnih virih anglo-ameriške vojne proizvodnje. Na drugi strani pa si tudi Anglosasi ne morejo dovoliti, da bi napeli vijak do skrajnosti. Ni sicer prvič, da zapuščajo svojega zaveznika, v sedanjem primeru pa so stvari precej drugačne. Zapustiti Rusijo, piše »Frankfurter Zeitung«, bi zanje pomenilo, odpovedati se se glavni osnovi, bistvenemu pogoj njihovih vojnih načrtov, vse nade in vsi anglosaski načrti za bodočnost, predvsem pa tako zvanj odločilni udar proti Evropi, slone na domnevi, da rdeča vojska posredno doprinaša svoj delež k največji oslavitvi obrambnih sposobnosti kontinenta za primer poskusa vpada nanj. Čim bi ta pogoj odpadel (in list je mnenja, da bo odpadel prej ali slej, vsekakor pa, še preden bi se ga Anglosasi mogli poslužiti), bi se zavezniki znašli pred neresljivim problemom, pa naj bi ameriška vojna proizvodnja zavzela še tako ogromen obseg.

Opozorili smo že, da tolmajoči v Berlinu Stalinov bes kot izliv jeze spriči izredno hude krize, v kateri se je našla Sovjetska zveza zaradi izostanka drugega bojišča. Gre za izliv jeze, kateremu se pridružuje le težko prikrivano nezadovoljstvo, ki se zdi kot nikdar ugaslo razredno sovraštvo proti plutokracijam. Tega vprašanja se dotika tudi »Völkischer Beobachter«, ki v bistvu pripominja, da Angleži prav za prav vračajo Rusiji milo za drago, ne da bi seveda s tem uresničili lastne nade. L. 1939 je Stalin upal, da se bodo Nemčija in zavezniki medsebojno izčrpale, ali da se bodo vsaj medsebojno močno oslabil, tako da bi ogromni ruski vojni stroj mogel končno izreči poslednjo besedo v Evropi in sicer brez prevelike napore. Stalinova politika je že vse od pomladi 1939 stremela za tem, da povzroči izbruh svetovnega konflikta. Najprej je Moskva kazala, kakor da se ne bo izločilo iz obkroževalne politike proti Nemčiji in je na dolgo nalašč vlekl pogajanja, samo da bi zaveznike do kraja zavezala v obveznost do Poljske. Ko je mislila, da je dosegla svoj namen, je neopredeljeno spremenila svoje stališče in je sklenila pakt z Berlinom.

Zakaj? Ker je Stalin mislil, da bi se Nemčija, ako bi se pridružila anglosasko-francoski zvezi, premislila, medtem ko bi zapadni velebiti avtomatsko slavili veliko zmagoslavlje, ki bi silno povečalo njun prestiž v svetu. Dogodki so pokazali, da je bil ta peklenski Stalinov načrt ogromna zmotna. Ko je kremenjski despot to — že prepozno — spoznal, se je zopet približal anglosaskim velebitim, ki so s svoje strani mislile, da mu lahko plačajo z istim denarjem, ko so špekulirale z upanjem, da se bosta to pot Rusija in Nemčija medsebojno tako oslabil, da jim bosta končno nudili čisto igro na zapadu.

Tudi to špekulacijo je uničilo nemško in zaveznikiško orožje, ki je razbilo moskovski kolos. Letos poleti pa je Stalin zagrešil novo veliko napako, ko je vrgel v borbo, ne da bi se oziral na izgube, vse svoje razpoložljive rezerve. Jasno je, da si je upal vreti vse samo na eno karto je zato,

Ako dodamo k temu še novi torpedi, ki ga po besedah angleških tehnikov uporabljajo Nemci, namreč torpedi, ki se giblje koncentrično, se lahko pojasnijo strašne izgube, ki so zadale zlasti Američane kot novince v borbi. Ti so mislili, da bodo lahko organizirali izvestno varnost na severnih morjih za konvoje, ki imajo tudi večje ladje.

Problemi, ki so nastopili iz teh odkritij, so težki. Ako se normalnemu torpedu vse ladje konvoja z relativno lahkoto izognejo, ker se cilj torpeda lahko predvideva, je torped s krožnim gibom še neznanka za napadene ladje. Vrhutega je težava za druge ladje konvoja vedno večja, če so kakšne ladje posreči umakniti se izstrelku. Pri takem gibanju namreč ostale večje ladje ne morejo videti brazde, ki jo dela torped, in jim je tedaj nemogoče izogniti se gotovosti, da bi ne zadela druga ob drugo.

Zima predstavlja tedaj za zaveznike nove nevarnosti, ker se ne bodo mogli več posluževati severnih potov, ki so postala preveč nevarna zaradi ledu. Morale se bodo približati sovražnim oporiščem in s tem tudi njihovi zasedi. Ne zadostuje samo računati s tem, da dajejo daljše noči večjo možnost, izogniti se napadom. Znano je, da tema mnogo bolj koristi napadalca, ki si lahko izbere kraj in čas spopada, česar vsega napadenec ne more. Tako se za prihodnjo zimo napoveduje še več potopitev ladij, zlasti zaradi novih torpednih tipov.

To je osnovni razlog, zakaj se vojaška poveljništva Zedinjenih držav upirajo pošiljanju vojakov v Evropo. Če pa upajo, da bodo lahko pošiljali ljudi v Avstralijo, v Indijo ali kam drugam, bodo videli, da se podmornice osi niso omejele v svoji akciji. Ne bodo samo japonske podmornice delale velikih vrzeli v sovražnih konvojih, marveč jim bodo pri teh podvigih pomagale podmornice osi, ki delujejo v popolnem skladu s skupnimi nameni. — ARU.

ker je verjel Rooseveltovim in Churchillovim obljubam glede drugega bojišča. Potekli so tedni in drugega bojišča še vedno nikjer ni. Stalin je spoznal, da je bil prevaran. Njegovo razočaranje, da so ga povlekli za nos, je bilo tako strašno, da je v senzacionalni obliki izrekel svoj »Obtožbenik«.

Zares, nadaljuje »Völkischer Beobachter«, nekaj bi plačali, da bi videli sedaj obraz starega Stalina, ki mu preostaja sedaj samo še upanje, da se bosta oba bedaka iz Londona in Washingtona znašla v enakem obupnem položaju. List končno pripominja, da se vsi lahko zmotijo iz enostavnega razloga, ker upoštevajo vojni načrti več činiteljev, ki predstavljajo neznanke; zato so presenečenja vedno močnejša, toda važno je pri tem, da je dovolj energije in potrebne prožnosti, da se bliskovito spremeni prvotni načrt in prilagodi novim okoliščinam. Vojna je doslej pokazala, da Nemčija ima to sposobnost in sicer v prav presenetljivi meri. Temu dejstvu se moramo zahvaliti, ako je pobuda stalno v rokah sil trojnega pakta, medtem ko je nasprotni tabor neprestano pred novimi, nepričakovanimi presenečenji, ki jim ne zna biti kos. (I Piccolo.)

Bern, 8. okt. Iz Washingtona poročajo: Roosevelt je včeraj potrdil informacije, da bo ameriški veleposlanik v Moskvi William Stanley odpotoval na poročanje v Washington. Predsednik je nadalje izjavil, da bosta pozvana na poročanje v Washington tudi bivši ameriški veleposlanik v Moskvi in sedanj ameriški veleposlanik v Ankari Steinhardt, ki velja za enega izmed najboljših poznavalcev Sovjetske zveze. Ob ameriški diplomata, pravi nadalje poročilo, se bosta vrnila v Moskvo in v Ankaru, čim se bodo končali njuni posveti v Washingtonu.

Do tu poročilo. Bilo bi odveč pripominjati, da je nagel odhod obeh veleposlanikov iz Moskve in Ankare v Washington v neposredni zvezi s Stalinovim pismom dopisniku agencije »Associated Press« v Moskvi in z napetostjo, ki se je pojavila med Anglosasi in boljševiški zavezniki.

Listi objavljajo še nadalje poročila iz Londona, iz katerih je vedno bolj jasno razvidno, da so Angleži vedno bolj odločeni, da ne mignejo niti s prstom, da bi nudili kakršno koli pomoč svojim boljševiškim zaveznikom, medtem ko ti poslednji prenašajo najtežje breme vojne.

List »La Suisse« pošilja v tem pogledu zelo zgornjo poročilo iz Londona: »Churchill je imel včeraj opraviti s pravim navalom interpelacij o Stalinovih izjavah. Omejil se je na enoten odgovor, češ da za sedaj ne more prav nič dodati svojim že znanim izjavam. Premier niti ni opozoril na svojo izjavo z dne 8. septembra in ni izrekel niti ene besede, ki bi vsaj približno naznačevala njegovo tolmachenje Stalinovih izjav moskovskemu dopisniku agencije »Associated Press« kolikor ima o tem sploh čisto predstavo, kajti ni še znano, ali je bilo potvrdjeno kakor vprašanje pojasnila v Moskvi. (Resnica je, da hočejo Angleži za sedaj imeti čim manj stikov s Kijem, kakor kažejo tudi druga poročila.)

Po nekem poročilu iz Moskve sta angleški in ameriški veleposlanik v Moskvi včeraj uradno razpravljala o tem vprašanju in sta torej mogla vprašati Kremenlj za pojasnilo o smislu nekaterih Stalinovih besed, tembolj, ker angleški prikaz ne daje točne slike o ruskem besedilu. V pooblaščenih britanskih krogih izjavljajo, da sir Archibald Clark Kerr ni prejel nikakega navodila v tem smislu kakor tudi ne navodila, naj bi o tem razpravljal z ameriškim veleposlanikom, kar je storil prostovoljno.

Glede včerajšnje seje v spodnji zbornici je treba opozoriti, da je Churchill potem, ko je uvidel, da interpellanti nočejo popustiti, vztrajal pri tem, da bi zbornica storila boljše ako po nepotrebnem ne sila vanj v trenutku, ki je prav gotovo zelo značilen.

Ta dvoumna ugotovitev bo prav gotovo zbudila največjo radovednost. Komentatorji bodo za sedaj skušali predvsem povezati to izjavo z onimi kritičnimi 80 dnevi, o katerih je govoril minister za vojno proizvodnjo Lyttleton 19. septembra, ko je dejal: »Bliznjen 80 dni bo najhujši v naš zgodovini.« Teh 80 dni se sedaj bliža koncu. Kakor torej vidimo, se skušajo v Londonu oprijeti vseh rešilnih bilk in se poslužiti vseh dvo-

Opozorilo občinstvu

Glede na Ducejev odlok, ki je bil objavljen v Službenem listu 6. oktobra t. l. in ki je takoj stopil v veljavo, se opozarja občinstvo na točno določeno obveznost, da se označi na zunanji strani vsake vrste korespondence, kamor koli namenjene, odposiljalno ime ter bivališče. Zaradi tega ne bodo oddane na pošto v skladu z navedenimi določbami.

umij, samo da bi obdržali Ruse v primerni razdalji, istočasno pa še nadalje ostali samo gledalci. (Le Ultime Notizie.)

Stockholm, 8. okt. s. Moskovski listi ojačujejo vsak dan bolj kampanjo za ustvaritev druge fronte. Pri tem ostro kmetizirajo dosedanje delovanje svojih zaveznikov. — »Pravda« objavlja članek, v katerem izraža svoje dvome nad dobro vero angleških in ameriških zaveznikov ter celo probuje precej žaljive karikature, v katerih obtožuje Anglijo, da je sedaj vodila vojno le na stroške drugih zaveznikov.

Ameriško mnenje o propadanju Anglije

Zeneva, 7. okt. s. Mesečnik »World Digest« objavlja značilen članek z naslovom »Kaj mislijo Američani o Angležih?« Sodobni Američani, čitamo v članku, radi mislijo, da je moč Anglije pri koncu. Človek s ceste v Ameriki vidi v vojnem naporu Anglije samo vrsto pohodov, v katerih se morajo Avstralci boriti z ameriški vojnimi potrebščinami za Anglijo. Celotno v angleškem letalstvu tvorijo večino čet vojakov imperija, ki je večji del letal bil zgrajen v Ameriki. Že dolgo Anglija nima več dobrega imena, ki ga je nekdaj imela v Ameriki. Američani so tudi prepričani, da Angliji ne bodo prenesli vseh udarcev, ki jim jih zadaje sovražnik. Vprašujejo se, ali ima Anglija še kako bodočnost. Z vsa resnostjo se govori o možnosti, da se bo morala Anglija po tej vojni preseliti v vsem svojim prebivalstvom v Kanado in bo prenehala biti središče imperija.

Rusi se boje zime

Trije suhi in ostri Stalinovi odgovori na vprašanja nekega ameriškega novinarja označujejo pravilno odnose med Sovjetsko zvezo in njenimi zavezniki. Ne glede na pompozno potovanje Willkieja, ne glede na obljube in besede anglo-ameriške propagande so Rusi močno nezadovoljni s svojimi zavezniki. Stalin pravi: »V primeru s pomočjo, ki jo daje Sovjetska zveza zaveznikom s tem, da privlači nase glavno nemških vojsk, je pomoč zaveznikov Sovjetski zvezi precej neznatna. Kar se tiče njenega zvišanja in zboljšanja, je potrebna ena sama stvar in sicer, da zavezniki v polni meri in takoj izpolnijo svoje obveznosti.«

Stalin tedaj zahteva, naj njegovi zavezniki izpolnijo obveznosti, ki so jih Angleži in Američani sprejeli v popolni slabi veri, kakor vedno, dobro vedo, da jih zaradi splošnih in posebnih razlogov nikoli ne bodo mogli izvršiti. Stalin to pove na glas temu ni, Resnica je ta, da so Rusi v vedno težjem položaju. V teku poletne in jesenske borbe preteklega leta so željno pričakovali zime, prepričani, da bodo imeli zaveznika, ki jih bo rešil, letos pa jim zima vliha strah. Stalin bi jo rad odločil ali naravnost izločil iz vrste letnih časov in sicer iz dveh osnovnih razlogov: 1. Ruski poskusi v pretekli zimi, dasti so bili izvršeni v ugodnih okoliščinah, kakor bodo v letošnji zimi, vendar niso dali drugega rezultata kakor tega, da je ruska vojska izkpravala in izgubila mnogo vojnih potrebščin. 2. Sedanji gospodarski, prehrabeni in preskrbovalni pogoji Sovjetske zveze so naravnost porazni. Treba je pomisliti, da je ruskega ozemlja zasedenega nad 1.600.000 kv. km in da predstavlja to ozemlje ravno najdragocenejši in najbogatejši del Sovjetske zveze bodisi glede prebivalstva, bodisi zaradi poljedelstva, surovin, prometnih zvez itd. V Rusiji se opaža pomanjkanje živil, zdravil in kuriva, Mrzab to še bolj otežkočil položaj, ki je že sedaj grozen. Zato se Rusi letošnje zime ne vesele, ampak jim vliha silen strah.

Novi izgredi v Indiji

Bangkok, 7. okt. s. Uradno poročilo vlade v pokrajini Orisaapuli javlja, da je policija v Erumu streljala na indijske nacionaliste, ki so protestirali zaradi aretacije nekaterih oseb. Policiji ni uspelo razpršiti množice s pendreki, naker je uporabila orožje in okrog 30 oseb ubila, 70 pa ranila.

Bangkok, 7. okt. s. Preteklo noč je policijska ekspedicija, ki je obkrožila veliko petnadstropno zgradbo, kjer naj bi se skrival neki Bir Kalamam, organizator atentata na vzhodno železniško progo, povzročila največje zmešnjavo. Policija je poslopie skrbno pregledala od kleit do strehe, toda brez uspeha. Agenti so aretirali okrog 100 žensk in moških, češ da so omogočili Kalamamu beg. Ko se je dolga kolona aretirancev s stražami oddaljevala, je nekdo ustrelil skozi okno v nasprotnem poslopiju in ubil podinspektorja policije ter ranil dva agenta. Nastala je zmeda, v kateri je uspelo večjemu delu aretirancev pobegniti. Agenti so vdrl v hišo in aretirali 32 oseb. Pri dveh aretirancih so našli orožje, oba sta bila na trgu pred hišo takoj ustreljena. Protiangelska demonstracija je bila tudi v Madrasu. Policija je s palicami razpršila množico. V bengalski pokrajini so uporniki zažgali policijski urad. Kolona Indijcev je napadla kaznilnico v Kalamuru in osvobodila jetnike.

Preganjanje pripadnikov osi v Braziliji

Buenos Aires, 8. okt. d. Po informacijah iz Rio de Janeira se pripravljajo v Braziliji nova nasilja proti osebam, ki pripadajo po narnosti državam trojnega pakta. Brazilski predsednik Vargas je namreč podpisal odlok, s katerim se ustanovi poseben odbor za »gospodarsko obrambo«. Naloga tega odbora bo, kakor veli poročilo iz Rio de Janeira, »nadzorovati delovanje pripadnikov držav trojnega pakta«. Z nekim nadaljnjim odlokom so bile ukinitve urele, s katerimi je bil ustaljen položaj pripadnikov držav trojnega pakta v mesecu marcu letošnjega leta.

Otvoritev okrevališča za potujoče vojake

Ljubljana, 9. oktobra.

Tiskovni odsek Zveze Fašjev sporoča: Včeraj, 8. oktobra, ob 9. dopoldne, je bilo otvoreno okrevališče na postaji za vojake, ki potujejo skozi Ljubljano.

Zvezni tajnik se je zahvalil za udeležbo pri slavnosti, ki se je izvršila po slovesnem vojaškem obredu. Eks. Gen. Robottiju, Viceprefektu Davidu kot predstavniku Eks. Vis. komisarja in drugim zastopnikom oblasti.

Tovarišice ženskega fašija, ki so skrbno organizirale razdelitev daril, so poklonile bojevnikom košarice s slaščicami, cigareti, dopisnicami in časopisi ter pridružile temu darilu tople besede tovariške pristrčnosti.

Važnost tega novega dokaza fašistične vzajemnosti je izrednega pomena ne samo, ker kaže pobudo v korist bojevnikom, marveč predvsem zaradi tega, ker uresničuje s posebnim poudarkom tesno povezanost v tej sprednji črti, boreči se proti četništvu in izdajstvu. Bolj kakor kdajkoli potrebujejo vojaki, ki odhajajo ali pa se vračajo s težkih akcij na tem živčnem odseku, trdne točke tolažbe in gostoljubja, da si vsaj za nekoliko ur odpočijejo trudo telo in raztresejo izmučenega duha.

Ljubljana se pripravlja, kakor že v mnogih drugih prilikah, da obdari vse skozi mesto potujoče vojake z ono tovariško gostoljubnostjo, ki označuje vsako njeno pobudo za gmetno in duhovno pomoč bojevnikom.

Gospodarstvo

Najvišje cene za laneno seme

Smatrajoč za potrebno, da se določijo najvišje cene lanenega semena letošnje letine je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo s predpisi glede ukoriščenja lanenega semena z dne 6. junija 1942/XX izdal naredbo o najvišjih cenah za laneno seme letine 1942/XX, ki je objavljena v »Službenem listu« 7. oktobra in je na ta dan stopila v veljavo.

Najvišja cena lanenega semena letošnje letine se določa z 450 lir za stot, in sicer za zdravo blago, razsuto, z največ 4% prmesi, po ucanah Ljubljanske borze, franco prodajalčevu sklališče. Ta cena velja, kadar proizvajalec proda blago trvdki po čl. 4. omenjene naredbe s predpisi za ukoriščenje lanenega semena. (Po tej naredbi morajo vsi proizvajalci in oni, ki so upravičeni razpolagati s semenom, prijaviti laneno seme Prevodu po 30 dneh po spravilu in je vse seme pod zaporo in na razpolago Visokega komisariata, razen količine potrebne za porabo pridelovalnega gospodarstva do največ 250 kg na vsak hektar navadno z lanom posajene površine; blago se mora oddati na krajih, po pogojih in v rokih, ki jih določi Prevod, prevzemne tvrdke pa določi Visoki komisariat.)

Kršitelji določb o prodajni ceni se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 6. januarja 1942/XX v denarju do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev, vselej pa se odredi zaplemba proizvoda.

Gospodarske vesti

Imenovanje posvetovalne komisije za dokončne odločitve o valutnih prekrških. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z navodili za dokončno odločitev glede valutnih prekrškov z dne 18. avgusta 1942/XX izdal odločbo o imenovanju posvetovalne komisije za dokončno odločitev teh prekrškov po čl. 1 navedene naredbe. Komisija je sestavljena iz tehle fašistov: dr. Arnaldo Pizzi (predsednik), advokat Nino de Petris, dr. Tullio Marescalchi, rag. Luigi Milani in rag. Arturo Raitano. Komisiji je kot tajnik v pomoč fašist rag. Renato de Conca. Komisijo skliče po potrebi predsednik; sklepa pa veljavno z večino glasov navzočih članov. Ob enakem številu glasov odloči predsednik glas. Glede na določbo čl. 2. omenjene naredbe, po kateri je komisija upravičena zaslišati prizadete osebe, te pa smejo zahtevati, da se jih zasliši, je v odločbi predpisano, da mora biti zahteva prizadetih oseb, da jih komisija zasliši, izrečno navedena v izjavanjih, ki jih smejo te osebe predložiti komisiji v 15 dneh od dne, ko se jim priloži prepis ugotovljenega zapisnika po čl. 12 Ducejevega razglašja o določbah glede izmenjave in valut na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije z dne 24. aprila 1941/XIX. Taka pridobitev prepisa zapisnika je obvezna tudi pri valutnih prekrških po drugih določbah, nego po določbah Ducejevega razglašja. Če meni komisija, da so prijavljena dejanja taka, ki se preganjajo kazensko, odstopa stvari pristojnemu kazenskemu oblastvu in predlaga morebitne ukrepe po svoji pristojnosti.

Prijava terjatev nasproti dolžnikom v Nezavisni Državi Hrvatski. Opozarjamo vsa prizadeta podjetja, da je treba do 10. oktobra t. l. prijaviti neposredno Narodnemu zavodu za mednarodno izmenjavo — Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero, Roma, Via dell' Umiltà 43 — vse terjatve, ki jih imajo fizične in juridične osebe, ki bivajo ali imajo svoj sedež v Italiji ali na bivšem jugoslovanskem ozemlju, priključnem Italiji, nasproti fizičnim in juridičnim osebam, ki bivajo ali imajo svoj sedež v Nezavisni državi Hrvatski in ki se nanašajo na obveznosti, nastale pred 10. aprilom 1941. Prijava se mora sestaviti v smeatični obliki, v kateri je označiti imena italijanskega upravičenca, tude ime hrvatskega dolžnika, znesek terjatve, datum, v katerem je terjatev nastala, narava obveznosti, in če je bil znesek med tem časom plačan pri kakem denarnem zavodu na Hrvatskem v svrhu doprinosna na račun, glaseč se na ime italijanskega upnika. Ni prijavitih onih terjatev, katerih zneski so bili svojočasno vplačani od strani nasprotnih hrvatskih strank v bivši italijansko-jugoslovanski kliring. Združenje industrijev in obrtnikov opozarja svoje članke, da ne zamudijo rokta prijave in da tudi sicer v lastnem interesu izvršijo to prijavo.

Nov način oddaje žitnega pridelka na Madžarskem. Madžarska vlada je izdala naredbo, po kateri mora vsak proizvajalec kornuza od pridelka v letošnjem letu oddati količino, ki bo določena v razmerju z obdelano površino in ki bo različna v posadelenih upravnih področjih. Polnohno naredbo je madžarska vlada izdala glede oddaje krompirja. Ti dve naredbi pomenita nov način oddaje pridelka, ki ima namen doseči nadaljnje povečanje proizvodnje. Državni tajnik v madžarskem kmetijskem ministruv Juuresek je o tej reformi podal zanimivo izjavo, iz katere posnemamo: Nov način oddaje kornuza in krompirja bo postopno razširjen na druge pridelke. Doselej je bila pri vsakem kmetovalcu na podlagi prijave najprej ugotovljena vršina pridelka in je kmetovalec moral po odbitku v naprej določenih količin za lastno potrebo oddati le ostanek. V bodoče pa bo vsak proizvajalec v naprej zavezan oddati odločno količino pridelka in tako

prispevati za oskrbo dežele, vse to v razmerju z obsegom posestva in s kakovostjo zemlje. Ta način oddaje bo dal kmetu vzpodbudo za povečanje pridelka, ker se v tem primeru ne bo povečala količina pridelka, ki jo bo moral oddati po normalni ceni. Osnova za določitev obveznih količin za oddajo pridelka bo katastrofalni čisti donos. Za vsako zlato krono katastrofalne čistega donosa bo moral pridelovalec oddati določene količine pridelkov. Te količine bodo določene tako, da ne bodo presegle oddajnih možnosti, na drugi strani pa bodo izračunane tako, da bo krita potreba za preskrbo dežele. Kdor bo več oddal, kakor znaša njegova kvota, bo dobil za presežek oddaje posebne premije, kdor pa bo manj oddal, bo moral plačati poseben prispevek, v primeru zle namere pa se bo izpostavil kazenskemu postopanju. Od novega načina oddaje pridelkov si obojavo v strokovnih krogih ugodne produktivsko-politične posledice. Količine, ki jih bo moral vsak proizvajalec oddati so mišljene kot minimalna oddaja. Premije pri večji oddaji pa bodo, dale kmetu vzpodbudo za povečanje proizvodnje. Z izvršitvimi predpisi bo madžarsko kmetijsko ministruv seveda tudi upoštevalo okolnosti, ki lahko vplivajo na večji ali manjši pridelek, kakor so neugodno vreme, toča itd. Kakor poročajo iz Sofije, je tudi bolgarska vlada uvedla podoben način oddaje pridelka pri kornu in krompirju. Po izjavi bolgarskega trgovinskega ministra Zaharijeva, bo Bolgarija v prihodnjem letu ta sistem razširila tudi na druge pridelke.

Uporaba starega papirja v Nemčiji. Nemški listi poročajo, da znaša sedaj letna količina dobljenega starega papirja v Nemčiji okrog 750.000 ton. Eno tretjino te količine porabi majhne in srednje tvornice, ki izdelujejo izključno papir iz odpadkov starega papirja. To so predvsem papir slabše vrste ali pa ovojni papir in lepenka. Ostali dve tretjini uporabijo tvornice papirja za primes k lesovini in celulozi. Papir, ki se izdeluje iz starega papirja, uporabljajo med drugim za izdelovanje valovite lepenke, ki danes v znatnem obsegu nadomešča les pri embalaži, pa tudi papirne eteklenice za mazilno olje in slične tekočine.

Napad na g. Kukoviča

Ljubljana, 8. oktobra.

Davi ob pol 8. so trije neznanj teroristi v Medvedovi ulici napadli polic. komisarja Kazimirja Kukoviča in oddali nanj nekoliko strelav. Eden izmed teh je napadel nemu opazil glavo, drugi pa mu je prodir v levo stran prsi. Težko ranjenega g. Kukoviča so takoj z rešilnim avtom prepeljali v splošno bolnišnico, kjer je bil takoj operiran. Če ne nastanejo kakne nepričakovane komplikacije, njegovo stanje ni nevarno. Komunistični teroristi so g. Kukoviča zalezovali že dalje časa in po vsej verjetnosti je bila krogla, ki je nedavno usmrtila policijskega agenta Habjana, namenjena Kukoviču.

Zločin je zbudil v Ljubljani veliko ogorčenje, ker je g. Kukovič znan kot dober in vreden uradnik ter skorajda ni imel nikakega sovražnika. Napad je očividno pripisati osebnemu razračunavanju.

Angleške letalske izgube

Rim, 7. okt. s. Angleški minister za letalstvo je sporočil v spodnji zbornici, da je Anglija v napadih na Nemčijo in severno Evropo v prvih 9 mesecih tega leta izgubila 1082 bombnikov. Ko je sporočil te podatke, v katerih vsekakor niso upoštevana lovska letala, niti izvidniki, hidroplani, torpedna letala in transportna letala, je minister za letalstvo zagotovil zbornici, da je angleški glavni sta ukrenil vse potrebno, da omeji do skrajnosti nevarnost nočnih letalskih operacij. Poudaril je tudi, da so protiletalske naprave v Nemčiji ogromne in da predstavljajo hudo nevarnost tudi nemški nočni lovci. Vse to je navedel, da bi dokazal, da izgube niso bile velike. Izjavil je tudi, da so imeli Nemci mnogo večje izgube nad Anglijo kakor Anglija nad Nemčijo in severno Evropo.

Japonska letala za nankinško vojsko

Nanking, 7. okt. s. Ob navzočnosti zastopnikov Japonske, Kitajske in Mandžurije so bila oblastem kitajske narodne vlade izročena na Japonskem izdelana letala. Ta letala si je nabavila nankinška vlada z japonskim posojilom 300 milijonov jenov. Nato so bili nankinški nacionalni vladi izročeni še naročeni lahki oklopni avtomobili.

Poplave v Siamu

Bangkok, 8. okt. d. Da se odpomore bednemu položaju siamskega prebivalstva, ki je zaradi velikih poplav zadnjega časa ostalo brez strehe in imetja, je siamska vlada izdala odlok, da se morajo začasno odkazati brezdomcem zasila bivališča po gostiščih, ki pripadajo verskim ustanovam in ki so postavljena ob templjih. Prav tako bodo urejena zasila bivališča v poslopijih javnih uradov, šol in celo v univerzitetnih poslopijih, v kolikor dopuščajo to razmere.

Racijoniranje bencina v Argentini

Buenos Aires, 6. okt. s. Danes je bilo uvedeno v Argentini racijoniranje bencina,

Gregorinovi „Oče naš“

Priznani igralec ljubljanske Drame Edward Gregorin, ki je spisal med drugim novo slovensko pasionsko igro »INRI«, je kot nadaljevanje svojih nabožnih iger dramatisiral osnovno krščansko molitev »Oče naš«. Ob sebi se ume, da molitve, ki je izpoved vere in vzdušje duše, ni mogoče dramatisirati v polnem pomenu besede. Zakaj bistvo slehernega dramatskega dogajanja je konflikt, a molitve je prav nasprotno: znak pomirjenja, vdanosti in vere. Če je hotel Gregorin postaviti evangeljsko molitev na oder, je moral njene stavke spremeniti in poosebiti simbole in prenesti simbole v stvarno zemeljsko življenje. To je storil tako, da je Oče naš smiselno razdelil v sedem stavkov, katerim vsak izraža posebno prošnjo ali molitveno misel; ustvaril je tej vsebini ustrežajoče podobe iz resničnega življenja, ki jih vežeta med seboj simbolna postava Znanca (Kristusa) in smiselna spojenost očenaša. Tako je nastala igra v sedmih podobah, ali točneje: sedem samostojnih podob, ki so združene v igro. Za nje izvedbo je naša Drama zaprosila večino svojega osebja. Krstna predstava v sredo je bila ob enem prva slovenska premiera v novi sezoni in edino domače delo, ki bo imelo v letošnjem repertoarju krst na odru.

Gregorinovi »Oče naš« sodi med potkuse tistih ljudskih verskih iger, ki nastajajo z ene strani pod vplivom sodobnega gibanja po ustvaritvi resnično ljudske, dobi množice prilagojene dramatike, z druge strani pa nadaljujejo tradicijo misterijev, ki so se po baročni dobi gojili le poredkoma in večinoma izven glavnega toka gledališke kulture. Kakor v klasični dobi verskih iger, ki so pronicale zlasti v španskem baroku — spominjajo se samo Calderona! —, se skušajo tudi v dobi množice in tehnične civilizacije uporabiti dramatska sredstva za povzdigo krščanskega duha. Gregorinovi »Oče naš« ima viden pečat te težnje.

Izprva pričakuje nepoučen gledalec igro, ki bo zvesta stilu verskega misterija. Gregorinovo delo pa se že po uvodnem prizoru na gori izmakne vzvišenemu ozračju misterija in preide v vsakdanje zemeljsko življenje, kjer dobiva ponekod kar naturalistične poudarke. Vzlic temu pa je vsaka teh »podob iz življenja«, kakor jih imenuje pisec, zaznamovana s pojavom skrivnostnega Znanca, ki prihaja med trpeče in nezadovoljne, dobre in hudobne ljudi s knjigo, v kateri so zapisani evangeljski nauki. Tako se sleherni življenjski podoba razbije v nadživljenjsko skrivnost. Ta zmes do naturalizma stopnjevanje stvarnosti in mistične prisotnosti Znanca, ki se kar zlepa vključuje v življenjsko dogajanje, prikazuje se v podobni nekakega potujočega pridigarja (samo maska razodeva Kristusa), — ta zmes je dramatsko nekoliko prisliljena. Stari so take reči dobro občutili, zato so v srednjeveških misterijih in tudi v baročni literaturi drugače in ostreje ločevali pojave tega in onega sveta. Baročna verska igra je bila vedel alegorična; njena stvarna, življenjska vsebina je bila gledana tako, kakor bi se videla »z večnih grobov«; vsak prizor je bil organiziran, t. j. z neko zakonito nujnostjo povezan z versko idejo in notranje presvetljen od idealne luči. Pri Gregorinu so verski, nadzemski momenti vneseni v življenjsko dogajanje intencionalno, brez tiste notranje nujnosti, ki je pri starih potekala iz njihovega pristnega, globokega, prednoga mističnega gledanja na človeško življenje. V luči tega gledanja so dobile vse stvari posebno podobo in svoj višji raison d'être. Zase imam rajši izrazita mistična dela, verske misterije starega kova, kakor pa tako zmes socialnega naturalizma in nabožno moralistične intencije.

Gregorin gre v svojem prizadevanju, da mistični svet čim tesneje zveže z resničnim zemeljskim življenjem, tako daleč, da pri njem Znanec (z masko Kristusa) sedi v slovenski oštariji, pod streho trdosrednega podjetnika ali grablježnika in poleg gruntnarja, ki objema tujo žensko, ter prisostvuje »socialnem« prepiru, ki se izprevrže v pretep in uboj, kakor je že stara navada na naših tleh. Nekaj notranji čut mi pravi, da je tu šel predaleč; sicer pa gre beseda kompetentnejšim. Vzvišeni Znanec se le preveč vključuje v dejanje kot deus ex machina; če izvajamo prvo podobo, kjer vrne Alešu vidi, je njegova vloga bolj trpna kakor deljaka; sklicuje se samo na zapisane besede, ne ustvarja pa tistih velikih vzorov, ki bi najbolj prepričevali trpeče pravilnike in strahovali hudobneže. Znanec predstavlja pač Logos, ne pa Ethos; on pridiga, a ne doživlja. — Rešitev iz bede pa ni v sami besedi, marveč v življenju, v dejavnosti, v zavestni in jasni borbi zoper zlo, ki prihaja predvsem od dejanja, ne zgolj od besede.

Gregorinovi »Oče naš« je potem takem tedno, vendar pa ne dramatsko: družbeni ciklus sedmih samostojnih »podob«, ki spominjajo tu in tam na večerniške »ovestice in ki so dialogizirane ter odskočno opremljene s spretnostjo avtorja, ki ima dolgoletno gledališko izkušnost. Nekateri podobe, predvsem druga, so dramatično bolj izdelane in njih konflikti se rešujejo vsaj v glavnem po zakonu dramatskega življenja; drugod učinkujejo zgolj pripovedovalno ali ilustrativno. Če bi bilo v igri manj realizma, a več mistike, pesniške nalivnosti in tiste nadčasovne lepote, ki diha na pr. iz realizma in mistike francoskih »Floretozov«, bi bil njen nabožni učinek močnejši.

Mimo vseh teh pomislekov izrazito dramatskega značaja pa je Gregorin s svojimi podobami, ki jih je nanizal na vzvišeno vsebino najstarejših in najmočnejših krščanskih molitev, ustvaril zanimivo odskočno delo. S svojo idejo, da naj človek v trpljenju in

tegotah zemeljskega življenja posluša božji glas v sebi in se ves podredi višji volji, je zadel tiste nabožne strune, ki pojo steherni razočarani, trudni in izmučeni človeški duši. Z umirajočim igralcem, ki se mu nekje na gori, v prebujanju pomladi, ob petju velikonočne aleluje, odpira oslabele pogled v onostransko glorio, je simbolno sklenil svoje podobe izmučenih duš, ki omagujejo ali se dvigajo v zemeljskem boju med dobrim in zlim.

Igro smo dobili v režiji samega avtorja. Sprito velikega števila oseb, osemkratne spremembe okusno vokvirjene scene in raznih izrazito teatarskih pripomočkov, ki naj bi dvignili učink besede, je bila odskočna obdelava obsežna in težavna. Mnogo plemenitega truda je zahtevalo delo takega obsega in tako delikatnega poslanstva, zato je njegov gledališki cinik tem večji. V temnem okviru, ki je odmerjen temu potu, čili, ni mogoče niti naštetih vseh sodelujočih in označiti njihovih donosov, med katerimi so nekateri prav tehtni. V vseh podobah nastopa sam Gregorin v vlogi Znanca, ki jo uvede Kristus na gori »in zaključil Kristus pred umirajočim igralcem. Gregorin ima v prikazovanju tega lika tako izkorenjen nekaj tradicije in njegova podhrovljena igra je dajala vsemu delu tisto vzvišenost, ki naj povzdiguje dušo gledalca k viru večnih vzorov. Vse druge figure so bile posnete iz našega bednega in žalostnega zemeljskega življenja. Med njimi omenjamo kot posebno karakteristične dve starki-materi Marije Vere, dve figuri Kraljeve, pievarjeno dekle Ukmar-Boltarjeve, nekatere postavbe obeh bratov Sk-

binškov in M. Košiča, s čimer niso omajovazevane ostale, bolj ali manj epizode, vendar v nekaterih prizorih življenjske verne vloge. Tudi nelmenovani stroški sodelavci se v glavnem dobro obnesejo.

Avtor, režiser in igralec Gregorin je bil nekajkrat poklican pred zastor za nagradjen s šopki.

Nov zvezek »Slovenskega Pravnika«. Pravkar izšla 9.—10. številka 56. letnika »Slovenskega Pravnika« prinaša razpravo dr. L. Kravine »O kaznovanju kolektivnih (zbiralnih) deliktov po našem kazenskem zakonu«. Razprava se bo prihodnjič zaključila. Nadaljuje se daljši spis dr. Leva Svetke »Prekočasno delo«. V Obzorniku je objavljen iz peresa univ. prof. dr. R. Savjovca nekrogol pravniški in skladateljski prof. dr. Gregorju Kreku. Med književnimi poročili ocenjuje dr. V. Korošec Salvator Riccobona »Fontes Iuris Romani Anteustianini« — lanksko florentinsko izdajo. Zvezek prinaša v prilogi nadaljevanje odlotč kasajski sodišča v civilnih stvareh. »Slovenski Pravitnik« izdaja v redakciji dr. Rudolfa Savjovca društvo »Pravitnik« v Ljubljani.

Maksima Gorkega »Kako postaneš pisatelj« je izdala v celotnem italijanskem prevodu »Come diventi romanziere« založba Garzanti v Milanu.

Panzini. Iz dela pokojnega Alfreda Panzinija je izšel pri Mondadoriju zvezek dolejš v knjigi še neobjavljenih proz z naslovom »La valigata misteriosa«. Knjiga obsega 36 krajših povesti.

Kronika

Italijanski vojski v Rusiji je posvečena 25. številka rimskega ilustriranega obzornika »Documenti di vita italiana«. Vsaka številka tega zanimivega obzornika se odlikuje s številnimi ilustracijami v najboljšem tisku, zraven pa je vselej članek v italijanščini in nemščini, ki živahno in tehtno opisuje posamezna poglavja iz vojevanja Italijanov v današnji veliki vojni. Pričujoča številka pa je še prav posebno zanimiva po slikah kakor po besedah. Vsakomur nudi mnogo presenetljivih vpogledov v dogajanje na ruski fronti. Slike so izvrstno izbrane v tehničnem in vsebinskem pogledu. Ta številka bo vsakomur ostala trajen dokument v obširni literaturi, ki sproti narašča ter nam v besedi in sliki prikazuje dogajanje na fronti, kjer se odloča usoda novega sveta.

Na vzhodni fronti je padel na čelu svoje čete v okoliškem polku nadporočnik Klaus Müller, ki je bil odlikovan z zlatim nemškim križcem za izredno hrabrost kakor tudi z železnim križcem obeh stopenj in z drugimi odlikovanji. Star je bil 27 let. Nadalje je padel letalski rezervni stotnik Valter Ambrock, star 51 let, odlikovan z železnim križcem obeh stopenj in z raznimi drugimi redovi. Nadalje sta padla na vzhodni fronti 24 letni Leopold Modl in tri dni nato njegov brat Oton Modl, rezervni poročnik, odlikovan z raznimi odlikovanji. Prvi je bil star 24 let, drugi pa 32 let. Med drugim je imel krvalni red in zlato značko stranke.

Starši, katerih sinovi dijakci iz opravičenega razloga začasno niso v Ljubljani, lahko iste vpišejo v redno šolo za Enoletni trgovski tečaj oz. v Višji trgovski tečaj. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

Sahovski turnir za prvenstvo Generalnega gubernementa. Dne 11. t. m. se bo v Varsavi začel tretji mojstrski turnir Velikonoške sahovske zveze. Med 12 udeleženci bo tudi šest vojakov, in sicer Althoff iz Kölna, R. Keller iz Dresdena, Loose iz Düsseldorfa, Palme iz Berlina, Zoller iz Monakova in najbrže tudi Paul Schmidt iz Danziga. Dalje se bodo turnirja udeležili Klaus Junge iz Hamburga, svetovni mojster dr. Aljechin, Bogoljubov in trije zastopniki Generalnega gubernementa. Po štiri partije turnirja bodo odigrane v Varsavi in Lublinu, tri poslednja kola pa v Krakovu.

Nova pota filmske industrije. Pod pokroviteljstvom državnega tajnika Gutierrezja iz nemškega ministrstva za propagando so imela nemška osrednja društva za fotografsko in filmsko raziskovanje svoje letno zborovanje v Draždanih. Razpravljali so o najvažnejših izpolnitvah filma in fotografije in o nekaterih pomankljivostih pri snemanju barvnih filmov, ki jih je treba odpraviti. Na vrsti so bila številna predavanja, ki kažejo silen napredek v razvoju fotografije in filma in so dala mnogo novih podatkov za bodoči razvoj. Posebno zanimiva razprava se je razvila o tem, ali naj barvnost filma posnema kolikor mogoče prirodne barve ali pa naj bo podajanje barv subjektivno prepričano stvaritelju filma. Prišli so do zaključka, da ni nikakega objektivnega fizikalnega merila za to, kaj so v filmu prirodne barve. V tehničnem razvoju reprodukcije barv je skrita umetniška naloga, ki se bo rešila z nadaljnjim razvojem barvaste filma in barvaste fotografije.

Junaška smrt graškega letalca. Višji narednik Wilibald Frühwald iz Gradenca, imetelj železnega križca 1. in 2. razreda, je v avgustu padel junaka smrti, ko je pilotiral svoje letalo v nekem letalskem napadu na vzhodni fronti. Bil je komaj 25 let star, a imel je že nad 150 zmagovitih poletov proti sovražniku za seboj.

Redni večerni trgovski tečaj. Učni predmeti: knjigovodstvo, korespondenca, računstvo, italijanščina, stenografija, strojeplje. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov. Koristna in cenena strokovna izobrazba za praktične pisarniške poklice. Pričetek 12. oktobra. Vpisovanje vsak dan, tudi zvečer. Zahtevajte nove brezplačne prospekte: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Tečaj italijanščine, nemščine, francoske itd. — dnevni in večerni — se prične 12. oktobra. Začetni, nadaljevalni in konverzacijski oddelki. Uspešna in praktična učna metoda. Učnina zmerila! — Posebni tečaji tudi za knjigovodstvo, stenografijo, strojeplje itd. Zahtevajte nove brezplačne podrobne prospekte: Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2.

Priročnost ga je zapeljala. Na dunajski pošti je bil med drugimi zaposlen tudi 44-letni Franc Dusek. Imel je opravka pri razdeljevanju in raznašanju paketov. Priročnost ga je zapeljala, da si je prisvojil nekaj pošilk. Mož pa ni bil zadovoljen samo z njemu zaupanimi paketi, ampak je posegel tudi v delokrog svojih tovarišev, tako

do so bili nekateri izmed njih popolnoma nedolžno osumljeni poverebe. Izredno sodišče na Dunaju je Duseka obsodilo na 7 let ječe.

IZ LJUBLJANE

— Zadnja pot Janeza Gregorina. V torek popoldne so se poslednjič poslovili od svojega prijatelja in tovariša Janeza Gregorina številni pogrebniki. Pred molitnico na žalah so se zbrali mnogobrojni planinci, sporniki in stanovski tovariši pokojnika. Zlasti mnogo je bilo med njimi mlajših ljudi, ki je z njimi Janez preživel marsikako prijetno uro svojega kratkega življenja. Po pogrebnih molitvah, ki jih je opravil sem-petrski župnik, so pevec pod vodstvom dirigenta Franceta Marolta ganljivo zapeli svojemu tovarišu »Človek glej dognanje...« Nato se je proti kapelici razvil dolg zain sprevod. V cerkvi so se pevec drugič posloviš z mogočno »Beati mortui«. Krsto so potem ponesli do groba, kjer je po molitvah spregovoril Janezu v slovo urednik »Slovenca« g. Kremžar. Z izbranimi besedami, ki jih je končal z odlomkom iz pokojnikovega »Zavetja v peševju«, je mnogim izmed navzočih izjavil soize. »Sprejmi, Gospod, ti dobri nebeški oče, tega našega uboga Vreka, našega plemenitega tovariša Janeza Gregorina, v svoje naročje, ter mu ne prištevaj, kar je kdaj hotel ali nehotel napak napraviti. Popolnčaj mu njegovo ljubezen in trpljenje in daj mu prostora ob svoji nebeški ženi!« Naj počiva v miru! Dragi tovariši, na videvjenj na sveti Gori.« Pevec so za slovo zapeli še »Blagor mu, ki se spoprijem, potem pa je začela padati prst na krsto.

— Nov grob. Za vedno je zatisnila svoje oči ga. Marijeta Jesenkova, po rodu Segova. Za njo žalujejo sin Jože in drugo sorodstvo. Na zadnji poti jo bodo spremlili v petek ob pol 15. iz kapele sv. Marije na žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izrekamo naše iskreno sožalje.

— Hladen veter je zavel večeraj jutraj. Ponoči je bila gosta megla, ki pa se je proti jutru dvignila. Toda nebo se je prepreglo z belimi in sivimi oblaki. Že zgodaj je posijalo sonce, ki pa je le medlo brlelo skozi sive oblake za Ljubljanskim gradom. Hladni vetrček, znanlec tiste nevšečne jeseni, ki bo oropala prirodo za ves njen letni okras, je prisilil marsikoga, da je oblekel povrhnj. Barometer je ponoči naglo padel in sicer od 779 na 772 mm. Napovedovalec vremena v Zvezdi pa kljub temu še nadalje napoveduje lepo vreme. Ozračje se še ni preveč ohladilo, le zaradi v-trsa se čuti hladnejše. Termometer je davi beležil še vedno 11° C. Prejšnji dan je srčno jutraj samo imelo 12° C, megla je ležala do prve opoldanske ure, nakar je spet posijalo sonce, nebo je bilo jasno in najvišja dnevna temperatura je dosegla 22.4. Tudi večer je bil zelo lep, a ponoči je polagoma začela nastopati vremenska sprememba, s katero smo najbrž zaključili dolgo vrsto krasnih jesenskih dni.

— Nabiralec kostanja! Kakor na divjem kostanju tako tudi pri klatenju zlahtnega kostanja delajo nabiralci največjo škodo na drevju. Plezajo na hrčesa, lomijo veje in klestijo po njih z vso silo, da je drevje vse v ranah. Če bi ne bilo druge škode, bomo divjanje čutili prihajajoč jesen, ko zaradi sedanjih ran in poškodb kostanj ne bo mogel obroditi. Klatenje kostanja in plezanje na kostanjeva drevesa je najstrožje prepovedano ter bo kaznovano kot poškodovanje javne imovine. Kakor so škodljivci neusmiljeni z drevjem, tako bo prisiljeno mestno poglavarstvo ravnati z njimi pri odmeri kazni v okviru zakona. Posebno jih pa opominjamo, da razen gozdnih in poljskih čuvajev tudi mestna in državna policija budno pazi, da ne bo škode. Kogar bodo čuvali ali stražniki zafotografirali pri klatenju ali na drevesu, on izročen Kr. Kvesturi.

— Mislite na bodočnost! Temeljito znanje stenografije in strojeplja vam odpira vrata v trgovsko, industrijsko, notarsko in druge pisarne. Prijavljajte dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Mestni trg 17-1. Začetek novega pouka 12. oktobra.

— Povsod se ljudje pridno učijo modernih jezikov. Prijavite se v nove tečaje, predvsem italijanščine, nemščine in francosčine. Posebne konverzacijske ure za spretnost! Začetek 15. oktobra. »Javljajte dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Mestni trg 17-1.

— Starši! S poukom »trok srednjih strokovnih in ljudskih šol« se začnemo. Vpišite jih že sedaj, ker bomo z njimi ponovili vso stvarno, predno gredo v šolo, pozneje pa bomo z njimi delali vsak den sproti dve uri (razlaga, poprava nalog, priprava, izraževanje itd.). Informacije in prijavitelje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Korepetitorji, Mestni trg 17-1.

— Licitacija v mestni zastavljalnici na Poljanski cesti 15 bo v ponedeljek 12. t. m. ob 15. uri, ko bodo prišli na dražbo predmeti, zastavljeni letošnja februarja in marca meseca. Predmeti bodo razstavljeni isti dan od 10. do 11. ure v uradnih prostorih zastavljalnice.

— Ravateljstvo III. in IV. moške realne gimnazije v Ljubljani objavljata: Začetna šolska božja za oba zavoda bo v ponedeljek, dne 12. oktobra ob 8. v cerkvi sv. Cirila in Metoda za Bežigradom. Rodni pouk za učence III. moške realne gimnazije se začne v torek 13. oktobra ob 8., za učence IV. moške realne gimnazije pa istega dne popoldne ob 13.50.

— Učite se strojeplja! Novi eno- in dvo- in trimesečni tečaji pričnejo 8. okt. Hitra in uspešna desetpistna metoda. — Največja moderna strojepljarska, 60 raznovrstnih pisalnih, računskih, raznoštevni strojev. — Specialna strojepljarska šola! Posebni tečaji tudi za stenografijo, knjigovodstvo in moderne jezike. Informacije, brezplačni novi prospekti s slikami na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

— Pomen za pokojnim polkovnikom Ljubomir Živanovič bo v nedeljo 11. t. m. ob 11.30 v pravoslavni cerkvi.

— Višji trgovski tečaj za ekonomsko-komercialno izobrazbo pri trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Vpisovanje se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Predavanja pričnejo 12. oktobra. Sprejemajo se redni slušatelji (-ice), ki so dovršili kak enoletni trgovski tečaj ali višje razrede srednje, strokovne šole oz. položili višji tečajni izpit. Prospekt na razpolago pri ravateljstvu.

— Maša zadušnica za pokojno gospo Marijo Adler se bo darovala v soboto 10. t. m. v cerkvi Mar. Oznanjenja ob 8. uri jutraj.

— Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Sprejemni pogoji: dovršeni 4 razr. meščanske ali srednje šole. Dijaki (inje) z nižjo predizobrazbo se sprejemajo v posebni oddelki. Starši — državni ali samoupravni uslužbenci — prejemajo rodbinsko doklado. Interestom na razpolago prospekti. Pričetek pouka 12. oktobra.

— Nesreče. Po stopnicah je padel in si zlomil levoico 19letni pečarski pomočnik Fr. Rožek iz Ljubljane. Cvetko Krašnja, 12letni sin barvarja iz Ljubljane, si je poškodoval koleno leve noge. Ključnico si je zlomil pri padcu 7letni Janez Arhar. Po desnici se je oparila 36letna žena delavca Ivana Musičeva z Rudnika. Desnico si je zlomila pri padcu na stopnicah 54 letna žena trgovskega nameščenca Ivana Svetičeva iz Ljubljane. Na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice so ponesrečenec nudili zdravniško pomoč.

IZ Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Laporju pri Slovenski Bistrici je umrl v starosti 77 let Stefan Sagadin, bivši dolgoletni župan. Pokopali so ga v torek popoldne. V Celju je umrla po daljšem trpljenju gospa Ada Planinčeva, soproga trgovca. V Mariboru je bila pokopana gospa Alojzija Strojčarova. Nadalje je umrl v Mariboru ključavničarjev sin Feliks Bukovec; v mariborski bolnišnici sta umrla 62letni finančni respicijent v pok. Franc Križaj in 71letni kleparski mojster Janez Wochl. V Celju je umrl v starosti 75 let upokojeni inšpektor Rudolf Zolgar.

Državno delovno taborišče na Pragerskem so odprli preteklo nedeljo. Pred letom so prve delovne enice začele na Pragerskem svoje delo. Nastanile so se v ondometnem gradu, ki je zlasti preurejen za stalno taborišče obvezne delovne službe. Otvoritev je bila združena s proslavo žetvenega praznika.

Vsi mesarji iz celjskega, trboveljskega in brežijskega okrožja so se zbrali v Celju za dolgoletno razgovor o stanovskih zadevah. Govoril je višji mojster Junger o nalogah in dolžnostih mesarja v vojnem gospodarstvu. Mesarski strokovnjak celjskega prehranjevalnega urada je govoril o razmerah pri zalaganju mesarjev z živino. Rekel je, da je v splošnem zaloven z mesarji in da je vodstvo posameznih podjetij kar odlično.

V St. Jurju ob južni železnici je bila te dni dražba plemenske živine. Kmetje so prignali nekaj lepih glav muropoljske pasme in vse je bilo prodano do zadnjega repa. Načelnik Židanšek, ki vodi združenje rejcev na Spodnjem štajerskem, je pozdravil celo vrsto gospoljarskih predstavnikov.

Prazniki žetve v Ljutomeru. V raznih spodnještajerskih krajih so preteklo nedeljo praznovali dan žetve s starimi žetvenimi običaji. Posebno svečan je bil praznik v Ljutomeru, kamor so bili povabljeni ranjenci iz vojaške bolnišnice, ki je urejena na gradu v Gornji Radgoni. Z vlakom se je pripeljal v Ljutomer 70 ranjencev, ki so bili sprejeti z gozbo in nagovorili. Na glavnem trgu v Ljutomeru so posamezni gospodarji prevzeli po enega ranjenca kot gosta. Kmetje, ki niso dobili nobenega gosta, so pa postregli s sadjem in pljod. Popoldne je bila proslava žetvenega praznika, zvečer pa so se ranjenci vrnili v Gornjo Radgono. Povabljeni so v trgatve, ki je prav te dni v najlepšem razvoju po vseh Slovenskih gorah.

Štajerska dekleta gostujejo. V nedeljo zvečer je bila v celjskem nemškem domu vesela prireditev, pri kateri so nastopila dekleta, in sicer v celotni skupini iz Gradenca. Predvajala so razne tolovadne igre, uprizorila so dva vesela prizora in zapela nekatere pesmi. S podobnim sporedom so dekleta nastopila tudi v Mariboru.

O trgatvi v Halozah poroča Rudolf Körner v dunajskem dnevniku. Kadar pokojno počiva na kakem haloškem gričku, te obilavo glasovi koncerta, ki ga ne bo nihče pozabil. Najbolj slšni so klopotci, katerih melodija se stopnjuje. Venomer se ponavlja ta pesem, v kateri sodelujejo zlasti tudi črčki in škrljančki. Haloze so igrajoča pokrajina, ki je noč in dan potopljena v pesem. Spodnještajerska jesen! Kdor jo je enkrat samkrat doživel v tej pevajoči pokrajini, je nikoli ne pozabl. Tu se združita življenjska sreča in čista vzvišenost in najredkejšo človeško čustvo, v harmonijo.

Nesreče. Pri obranjanju jabolk je padla 70letna Marija Potočnikova iz šikanice pri Mariboru z drevesa in si polomila nogo. Nadalje sta se pri telovadbi ponesrečila osemletni Karel Senica in 9letna Eleonora Bohakova, oba iz Maribora. S polomljenimi udi so jih prepeljali v bolnišnico.

Vlak ga je odbil. V Poljčanah je šel v ponedeljek ob 23. uri 29letni delavec Michael Ogrižek proti domu. Ko je stopal čez progo, ga je odbila lokomotiva in ga vrgla ob stran. Ogrižek se je hudo ranil na glavi, si zlomil levo nadehlje, tri prste pa mu je odrezalo. V torek jutraj so ga na šli in prepeljali v mariborsko bolnišnico.

IZ Gorenjske

Svetovalke kmetice. Na Koroškem traja 14dnevni tečaj za kmetijske svetovalke, ki ga je priredila koroška deželna kmetkarska zveza. Svetovalke se bodo po končnem tečaju brigade za kmetice. Udeležence tečaja imajo štiri letno strokovno in poklicno izobrazbo. Dve leti so se praktično šolale v gospodinjstvu, eno leto so obiskovale enoletno šolo za kmetijske gospodinjce, eno leto pa višji razred deželne gospodinjke šole na Gospodarskem polju, kjer so tudi opravile državni izpit. Štirinajst dnevni tečaj ima namen, da se uvedejo v upravno, pridelovalno in posvetovalno delo državne prehrane. Na ta način izučene moči bodo stavile kmeticam na razpolago svoje znanje in skušale omiliti bremena kmetice.

Iz Dravograda poroča celovski dnevnik, da je regulacija cest v trgu izvršena. V koroškem slogu je bila zgrajena Jamnikova kovačnica, ki je zlasti med najlepšimi na Koroškem, staro so pa podrli. Tudi šola je prenovljena.

Smrt koroškega viteza železnega križa. Celovski dnevnik beleži, da je 11. septembra padel pri hudih borbah na vzhodu stotnik Ivan Orinschnig iz Celovca, vitez reda železnega križa. Padel je na čelu svojega bataljona. Stotnik Orinschnig se je posebno izkazal kot poveljnik čete v vojni na Balkanu. V začetku aprila 1941 je kot nadporočnik padel sovražnemu oddelku v hrbet, zavel važno postojanko in zlomil močan sovražni odpor. Nato je zavel še nekaj artilerijskih opazovalnic in je omogočil diviziji, kateri je pripadal, uspešno napredovanje. Prav tako se je boril na vzhodni fronti, kjer je dal vojakom svojega bataljona časten vzgled.

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki. Planinski deseterik Janez Köfler, ki je bil večkrat odlikovan, dalje 23letni prostovoljec pri oboroženem oddelku SS Ferdi Kren, ki se je boril že na Poljskem, v Belgiji in na Francoskem. Nadalje je padel 32letni višji deseterik Jurij Götzbacher, ki je bil že odlikovan z železnim križem.

O koroškem rastlinstvu je predaval v okviru vseučiliškega tedna v Celovcu vseučiliški profesor dr. Eichinger, vodja zavoda za rastlinsko sociologijo v Beljaku. Orisal je čudovito pestro koroško rastlinstvo, ki se razvija pod vplivom različnih vremenskih in zemeljskih činiteljev na razmeroma ozkem prostoru. Na primeru vulfene in rumene alpske rože je prikazal, kako važen je človeški vpliv na rastlinstvo. Rumena alpska roža je bila najbrž umetno vpeljana v rimski dobi, vulfena pa uspeva tam, kjer je uvedena paša. S svojim vplivom izrinja človek udomačene rastline in omogoča življenje novim vrstam. — Zanimivo je bilo tudi predavanje o davnem živalstvu na Koroškem. O tem je predaval vseučiliški profesor dr. Kurt Ehrenberg. Razkrival je sledove tega v davno do pred 500 milijoni let. Dotaknil se je tudi človeškega znanja, in sicer okostja, ki je bilo svoj čas najdeno pri Celovcu in po katerem je menda modelirana glava znanega celovskega spomenika. Znanstvenik je izjavil, da je to čeljust nosoroga, ki je nekoč živel na Koroškem. Korošci so torej lahko ponosni, je rekel znanstvenik, da vzdržujejo s svojim spomenikom in z grbom svojega glavnega mesta več milijonov let staro zvezo z davnjino.

Iz šolske službe. Koroški državni namestnik je imenoval Herto Mikličev izven šolskega načrta za redno učiteljico.

IZ Hrvatske

Veliko zanimanje za italijanski jezik v Zagrebu. Italijanski kulturni inštitut je otvoril več tečajev za učenje italijanščine. Dosele je je vpisalo že preko 1200 učencev. Posluje 19 tečajev za začetnike, 14 tečajev za malo naprednejše in 10 tečajev za udeležence, ki že obvladajo italijanski jezik.

Nemška proslava žetve v Zagrebu. Inozemska organizacija narodno-socialistične stranke v Zagrebu je preteklo nedeljo dopoldne priredila v veliki dvorani Delavske zbornice zahvalno žetveno svečanost. Udeležili so se vsi Nemci iz Rajha, ki prebivajo v Zagrebu, in člani zagrebške nemške krajevne skupine.

Koncert pevskega društva »Radić« za ranjence. Preteklo nedeljo dopoldne je hrvaško pevsko društvo »Radić« priredilo koncert za hrvaške ranjence. Moški zbor, ki šteje 70 članov, je iz svojega pestrega repertoarja zapel v Zakladni bolnišnici nekaj najprej ljubljenskih pesmi.

Muslimansko delo usmiljenja. Hrvatsko muslimansko društvo v Zagrebu je sklenilo razdeliti med siromašne muslimane sladkor, moko, olje in po potrebi tudi denar. Prvič je delilo darove 6. t. m.; pred potekom Ramazana pa bodo še enkrat obdarovali siromašni muslimanski verniki.

SPORT

Posebna vloga sporta v vojni

Sport vrača ranjenecem veselje do življenja

Kakor je sport v vojni važen za mladino in za ohranitev krepkega naraščanja sploh, tako sta sport in telesna vzgoja v vojni najmanj tako važna tudi za one vojake, ki so se vrnili z bojišč s težjimi ali lažjimi poškodbami na telesu. Kakor na mnogih drugih področjih, se je Nemčija tudi v tem pogledu pobirala za svoje najbolj zaslužne sinove že takoj v začetku vojne. V bolnišnicah so bile uvedene posebne ure za telovadbo pod vodstvom strokovnih učiteljev in kmalu je bilo teh moči treba toliko, da so morali pritegniti za te posle tudi učitelje gimnastike. Pozneje tudi vsi ti niso zmogli te težke naloge in nazadnje je priskočila na pomoč nemška oborožena sila sama s sodelovanjem sportnega urada znane organizacije »Kraft durch Freude«, ki je poskrbela, da so se vojaki zdravstvene stroke pričeli najpotrebnejšega in potem lahko v bolnišnicah pomagali pri sportnih urah pravih strokovnjakov.

Prvi čas potrebi sporta in telesne vzgoje med ranjenci v Nemčiji le niso posvečali največje pozornosti. Krivo je bilo tega deloma pomanjkanje strokovnih moči ali pa prostorov za vežbanje, ponekod pa je tudi primanjkovalo potrebnih naprav. Tudi tukaj je priskočil na pomoč sportni urad organizacije »Kraft durch Freude« in tako je zdaj to vprašanje v glavnem rešeno v zadovoljstvo tisočev, ki jim je po-
 verjena skrb za čim prejše okrevanje in usposobljenost ranjenih vojakov in še več tisočev onih, ki so sami prizadeti.

Zanimivo je pri vsem tem, da so ranjenici sami zahtevali, naj se jim kakor koli in vsaj v omejenem obsegu omogoči, da bodo lahko gojili nekaj sporta. S tem je bil prebit z najbolj primerne strani in danes menda v vsej Nemčiji ni popolnoma urejene velike bolnišnice za vojne ranjence, ki bi ne imela v svojem dnevnem redu tudi določenega sporeda za sportno udejstvovanje. Pri tem seveda ne gre za doseganje kakih sportnih rekordov, temveč za činoma za najbolj preproste vežbe in igre, katerih se lahko udeležujejo tudi ranjenici, ne da bi jih pri tem motile poškodbe na udih. Vežbe in igre so čisto prilagojene telesnim sposobnostim posameznih ranjen-

cev, vendar pa zahtevajo od njih tudi gotovo mero naporov in borbenosti. Zato je urejeno tako, da se vojaki, ki so ranjeni na nogah, udeležujejo iger, ki se lahko izvajajo sede. Pri teh igrah se udeleženci predvsem uveljavljajo z močjo svojih rok in gornjega dela telesa, medtem ko ranjenici na rokah nastopajo predvsem v telih in pri tem pozabljajo na svoje rane na rokah.

Pokazalo se je, da postajajo ranjenici pri tej negi polagoma zopet zadovoljni in veseli ljudje, ki se jim radost bere kar z lica, saj so se pri teh igrah sami najlaže prepričali, da kljub poškodbam še niso brez mnogih telesnih sil. Zdravniki pa, ki nadzorujejo lečenje vsakega posameznika, so mislili tudi na to, da je treba do dolocene meje vežbati tudi one ude, ki so bili poškodovani. Tako n. pr. vojaki, ki so ranjeni na nogah, sodelujejo tudi pri primer-
 nih vajah z nogami. Pri ranjenih z enostransko amputacijo je treba skrbeti za ojačenje preostalega uda, ki mora prevzeti tudi del napora amputiranega dela. Obenem je treba ostanek amputiranega uda okrepiti in ga osposobiti za namestitvev in nošenje proteze.

Pri tem človekoljubnem delu za ranjenice so dosegli lepe uspehe nekateri priznani stari sportniki, ki se v raznih bolnišnicah brigajo za to stran lečenja. Tako je n. pr. nekdanji nemški prvak v teknu na 100 m Borchmeyer v neki berlinski bolnišnici dosegel naravnost presenetljive izide. Ranjenici mu s takim navdušenjem sledijo v sportnih vajah, da jih mora čisto celo zadrževati. Znana je dolga vrsta primerov, v katerih so se ranjeni vojaki povzpeli do neverjetnih sposobnosti v raznih telesnih vežbah. Mnogo je ranjenih vojakov, ki so si z jekleno voljo kljub amputaciji ene noge pridobili toliko moči in spretnosti, da ne samo z lahkoto dohajajo vsakega zdravega človeka, temveč tudi hodijo zelo hitro ali celo tečejo na kratko razdaljo. Brez posebnih naporov se taki ljudje dvigajo po stopnicah ter povsem sigurno skatejo iz višine 2 m. Mimo tega so se naučili voziti kolo ter se premikati na drsalkah in smučeh. Znan je primer, da je takšen smučar z amputirano nogo že sodeloval v tekmi v smuku.

Ta posebna skrb Nemčije za ranjenice zanima seveda tudi vse ostale države, ki se bore na strani osi, in njihovi predstavniki sedaj proučujejo vse podrobnosti tega sistema, da bi ga čim prej uvedli tudi v svojih krajih.

Aristokracija je moč, najvišja moč, ki izhaja iz inteligence in značaja in se opira na zavest lastnega poslanstva ter na določeno kulturo. Temeljna misel je, da Evropa dobi nov vodilni sloj, pri čemer se predpostavlja, da bodo vsi narodi, ki sodelujejo pri ustvarjanju nove Evrope, s svojimi nacionalnimi revolucijami onemogočili reakcionarne razredne borbe. Noben narod ne more pričakovati rešitve od zunaj. Vsakdo naj pri tem pomisli na krivice, ki so se vrstile druga za drugo leta 1919. Pri reševanju nacionalnih vprašanj. Ena izmed nepravilnosti je bila tudi v tem, da so male narode dvignili na raven velikih narodov in so jim pripisovali pomen in značaj, ki gre samo velikim nacijam. Ni dvoma, da bo v novi Evropi vladal hierarhični red med narodi, toda razvoj zadnjih stoletij je pripomogel k temu, da je nemogoče, da bi en narod veljal toliko, kakor vsi ostali, in da bi zadostovala samo majhna sila za podjarmljenje celih narodov. Vodilni evropski sloj bo moral pred vsem udeležiti novo idejo, okoli katere se bodo zbirali narodi in nacije.

Evropa se nahaja v krizi, ker ni duhovnega edinstva, ker manjkajo pravi značaji in zaradi tega tudi aristokracija. Nova Evropa pomeni ustvarjanje nove kulture in novih načel, katere bo vsak narod pri-
 krojil zase. Obnova Evrope je duhovna naloga. Ni mogoče verovati v njo brez splošne revolucije, brez nove kulture, skratka brez skupnega imenovalca za vse posamezne vrednote narodov. Nova Evropa ne mo-

re biti zgrajena na mehanični organizaciji različnih interesov, ki so bili značilni za staro Evropo. Svobodni sporazum med narodi se ustvarja z vero v isto idejo, ki ima moč obvladati razlike med nasprotujočimi zahtevami in praviciami. Narodom se bo odprlo novo življenje, v katerem se bodo lahko pokazali v polni moči in delavnosti. Novi red ni zbirka predpisov, ampak splošna revolucija, v kateri sodelujejo vsi narodi. Vojna brez nove ideje, brez revolucije pušča svet razdeljen v zmagovalce in poražene in ga pripravlja samo za novo vojno.

To edinstvo se v prvi vrsti smatra za kulturno in intelektualno nalogo. V tem se jasno kaže, na kakšen način želi nova Italija tudi s svoje strani prispevati k rešitvi novega reda. Zato predstavniki Italije vedno poudarjajo dejstvo, da intelekt ni samo duhovna sila, ampak polna zavest življenjskega ritma. V tej smeri gradijo most od nove Italije do nove Evrope.

IZ GOSPODINJSTVA

Zastopnik zavarovalnice potrika na vrata »nobe« rodine in vpraša:

»Ali je gospoda doma?«

»Gospodična hčerka?« Ne, prosim, stara mama je šla v kino, mami pa na boks.«

»In kje je gospod papa?«

»Papa umiva v kuhinji posodo.«

Zagreb postaja moderno vele mesto

Hitro razvijanje Zagreba v moderno vele mesto v zadnjih 50 do 60 letih — treba je pomisliti, da je bil Zagreb v 80 letih prejšnjega stoletja še zelo majhen in je štel le 20 do 30.000 prebivalcev — je prinesel s seboj za mestno upravo različne proble-

grebu ne bo prevelikih nepravil. Zato so vse glavne prometne veze z mestom že določene. Tudi elektrifikacija in polaganje vodovodnih cevi se na periferiji postopno nadaljuje. Električna cestna železnica že zdaj vozi daleč izven mesta. Mestna upra-

Jelačićev trg v Zagrebu

me. Rešitev teh vprašanj je po ustanovitvi Nezavisne Države Hrvatske postala za hrvatsko prestolnico še bolj nujna.

Pri razvoju Zagreba v zadnjih desetletjih se je posebno očitovale pomanjkanje modernega gradbenega načrta. Stanovanjske in poslovne hiše so se gradile kakor se je komu zljubilo. Tako imenovane »divje stavbe« so bile številno zastopane. Temu je zdaj konec. Zagreb se razvija po določenem načrtu. V zadnjih letih se je pokazalo, da se mesto širi vedno bolj v južno smer. Razmah v tem pravcu pa je imel svojo oviro v zagrebškem glavnem kolodvoru. Železniška proga namreč loči južne mestne dele od ostalih, tako da izgledajo kakor nekako predmestje. Rešitvi tega vprašanja je mestna uprava s sodelovanjem železniške direkcije posvetila večjo pozornost. Da bi se razbremenili železniški promet, so se pospešila regulacijska dela na Savi, tako da bo reka plavna do Zagreba. V načrtu je gradnja velikega rečnega pristanišča, skladišč in drugih naprav.

Zelo važna za razvoj Zagreba je tudi izgradnja prometnih zvez z okolico. Gradbeni načrt za prihodnja leta predvideva cesto, ki bo krožno povezala vsa predmestja. Notranji mestni deli v okolici Jelačićevega trga in Illice bodo tudi v bodoče središče poslovnega življenja. Za stanovanjske okraje so določeni južni, južnovzhodni, južnozahodni in zapadni deli mesta. Industrijski četrti bo na južnovzhodni strani krožne ceste. Po novem regulacijskem načrtu bosta gornji del mesta in Kapitol še naprej ohranila svoj zgodovinski značaj.

Ker se ni mogoče predvideti bodočega razvoja in obsega mesta, gradbeni načrt zahteva tudi za okoliške vasi takšen stavni red, da ob eventualni priključitvi k Za-

va ima v načrtu gradnjo več novih cest in vzpenjačo na Sljeme, s čimer pa bodo začeli šele po vojni.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. — 30, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L. 2. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. — Za ženske L. 1. — za vse druge oglase L. — 60 za besedo, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L. 3. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. —

Službo dobi

Delo dobi več zadržev in delavcev. Ponudbe na ogld. odd. Jutra pod »Zmožna« v vseh poslovalnicah Jutra. 13499-1

Služkinjo

Isčem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13512-1

Natakarico

spretno, sprejemno takoj. Homar Marjeta, Sv. Jakoba trg 8. 13520-1

Pletiljo

važno na našel stroj. Isčemo. — »SEKOTEX«, Bleiweisova c. 12. 13531-1

INSERIRAJ

Službo išče

Dobra strojepiska išče popoldnasko zaposlitev. Ponudbe na ogld. odd. Jutra pod »Zmožna« v trgovini. 13521-2

Gospod. pomočnica

mlada moč, vajena vsega dela — ljubiteljska otrok — išče primerno mesto. Samostojna kuharica. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13510-2

Pouk

Italijanski jezik poučujem začetnike in nadaljevalce. Takojšnja konverzacija v tokanščini. Kdor želi takojšnjega uspeha, naj se obrne na ogld. Jutra pod »Uspeh viden«.

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 9. oktobra: zaprtlo.
 Sobota, 10. oktobra, ob 17.30: Večno mlada Saloma. Izven.
 Nedelja, 11. oktobra, ob 14: Poročno darilo. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol;
 ob 17: Oče naš. Izven.

Cezar Meano: »Večno mlada Saloma«. Komedija v 3 dejanjih, ki se godijo leta 60. po Kr. rojstvu na dvoru armenskega kralja Aristobula. Osebe: Aristobul-Cesar, Saloma-Nablocka, Delila-Saričeva, Tulij Cezar-Nakst, Markodej-Gorinšek, Gaj Lucej-Peček, Abimelek-VI. Skrinškin, Jerubaal-Potokar, Judita-Remčeva, Lia-Sancinova, mešan-Brezigar, rimski vojak-Raztresen, služkinje-Rakarjeva, Starčeva, J. Boltarjeva. Režiser: prof. Šest, inscenator: V. Skružni, scenjska glasba: prof. Šturm, koreografija: Marta Pavlin, kostumi Salome: atelje Inkiostr.

V nedeljo ob 14. uri bodo ponovili po daljšem premoru Forzanovo komedijo »Poročno darilo«. Veljale bodo znižane cene od 10 lir navzdol.

OPERA

Sobota, 10. oktobra, ob 17. uri: Traviata. Red Premierske. Otvoritevna predstava operne sezone.
 Nedelja, 11. oktobra, ob 16: Seviljski brivci. Izven. Cene od 24 lir navzdol.
 Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprtlo.

Opera bo začela letošnjo redno abonentsko sezono v soboto 10. t. m. z na novo nastopila Verdijevo »Traviato«. V operi bo nastopila kot Violetta Vidaličeva, v partiji Alfreda do debutiral mladi tenorist Drago Čuden, Germona do pel Janko, zdravnika T. Petrovič k. g.; nadalje bodo peli: Floro-Poličeva, Anino-Poljanarjeva, Gastona-B. Sancin, Dunphola-Anžlovar Obignjiva-Dolničar. Opera bo letos dirigiral D. Zebre, na novo jo je režiral C. Debevec, katerega je tudi scenja, zborovodja: R. Simoniti; koreograf: inž. P. Golovin.

G. Rossini: »Seviljski brivci«. Buffomediodrama v dveh dejanjih (4 slikah). Osebe: Almaviva-Lipušček, Bartolo-Zupan, Rozina-Ivančičeva, Figaro-Janko, Bazilio-Betto, Fiorello-Dolničar, Berta-Stritarjeva, poveljnik straže-Anžlovar. Dirigent: A.

Neffat, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Millöcker: »Gasparone«. Opera pripravljena pod taktirko R. Simonitija in v režiji inž. P. Golovina uprizoritev tridejanske operete »Gasparone«. Delo izvajajo z uspehom v inozemstvu. Dejanje se godi na Siciliji in predstavlja humorno razbodniško zgodbo v glavnih partijah: Ivančičeva, Barbičeva, Slatoljev, B. in M. Sancin, Zupan in J. Rus.

Italija v novi Evropi

Nedavno je v Italiji izšla knjiga pod naslovom »Nuova civiltà per la Nuova Europa«. Za njo so prispevale članke številni mladi politiki, narodni gospodarstveniki in visoki državni funkcionarji. Njihova izjava niso sicer oficijelna, naletela so pa na veliko zanimanje v javnosti in tudi v vladnih krogih.

Čim težja bo zmaga, čim večje bodo žrtve, tem svetlejša in lepša bo bodočnost. »Mi ne verujemo v mirovne pogodbe in se ne zadovoljujemo s takšno kapitulacijo demokratij, ki bi omogočila zopetno vstajenje demokratske misli. Borba je potrebna do zadnje kaplje krvi, ker samo v mrtvaškem pogledu poraženega nasprotnika lahko čitamo primerne besede o novi ideji, ki jo zmagovalci zahteva od premaganca.« Okrutna neusmiljenost, ki se na ta način zahteva od nasprotnika, ni naperjena samo proti sovražniku, ampak tudi proti samemu sebi. Ni zaman rotli E. Sullis svojega naroda, naj pobija in sovraži predvsem tisto, kar je v njem ostalo od sovražnika.

Italija je svoje nacionalno zedinjenje opravila v znaku liberalizma in demokracije; bila je nekaj let po vzpostavi Kraljevine izročena oblasti parlamentarne levice in je v veliki meri izkusila, da je bilo leto 1789 koren vsega zla. Tedaj je, piše Guglielmi, prodrla nenaravno, protizgodovinsko mišljenje o svobodi, enakosti in bratstvu. V francoski revoluciji vidi on velike nedostanke, katerih odstranjenje bo naloga revolucionarne nove Evrope. Francoska revolucija je dala pogoje za ustvarjenje materialistične kulture, za moralni zaton osebnosti, za kulturno anarhijo, za delitev duha in naroda in za propad duhovne aristokracije. Pod aristokracijo v tem primeru ne smemo razumeti plemstvo (nobilita), ampak ono, kar prvotno pomeni grška beseda, to je gospostvo najboljših.

45

galebov utihnili, in z nočjo je padel na otoček molk, ki sta ga prekinjala samo pesem odboja in šumenje vetra v gozdiču.

Ko je bila pripravila večerjo, je Izabela izginila, in beli možje so ostali sami pri tabornem ognju. Bila je noč pred mlajem; laguna onkraj svetlobnega kroga, s katerim se je obdajal ogenj, je bila vsa posejana z zvezdami, in jadrnici sta se sivo-črno odražali od zvezdnatega neba.

O'Connorju na čast je bil Van Houten odprl steklenko vina, toda vkljub vinu in Van Houtenove mornarjski naporom je pomenek zastajal. Floyd je bil globoko zamišljen. Misel, da naj ostane z Van Houtenom in O'Connorjem na peščini, mu ni bila všeč. Vedel je sicer, da bo tudi po izkrcanju mornarjev z »Južnega križa« posadka »Domaina« ostala na svoji ladji, a ta je bila zasidrana dokaj daleč. Obhajala ga je gotovost, da bosta pajdaša, kar koli kanita, izvršila svoj naklep nocoj, in da predmet nakane ni samo on, ampak tudi »Južni križ«. Najbrže sta ga hotela potopiti na kraju, kjer je bil zasidran, kakor hitro spravi Floyd a poti.

Sklenil je, da ne bo spal na kopnem, in takoj, ko so povečerjali, je Van Houtenu povedal svoj namen. »Nu«, je rekel, »najbolj pametno bo, da se zdaj vrnem na ladjo in pošljem posadko v taborišče. Dal jim bom šalupo; mislim, da je v nji prostora za vse.«

»Da«, je rekel Van Houten. »Jaz pojdem z vami in vam jih bom pomagal odpraviti. Vobče utegne biti dobro, da ostanete nocoj na ladji, kajti v hiši

imam že kapitana O'Connorja, postelji pa sta samo dve.«

»Da, spal bom na ladji,« je potolažen odvrnil Floyd, čeprav se je na tistem čudil, da priporoča Van Houten baš to, kar je iz previdnosti sam nameral. »Tem bolj, ker so vse moje reči še tam ... Nu, ali greva?«

Ozrl se je po Izabeli; nikjer je ni bilo videti. Pustila sta O'Connorja, ki je še vedno kadil, pri ognju, krenila na breg lagune in porinila šalupo, ki je s čolnom vred ležala na suhem, v vodo. Vzela bi bila čoln, ko bi ta ne bil puščal, kakor je pojasnil Van Houten med veslanjem. A Floyd ni pazil na njegove besede: mislil je na Izabelo.

S seboj je nikakor ni mogel vzeti: med nevarnimi dogodki, ki so se pripravljali, je bila na suhem bolj spravljena nego pri njem. Floyd se je ni bal pustiti pri Van Houtenu in O'Connorju, saj je vedel, da se je la kaditi in se pomenkovati o vsakdanjih rečeh, je bilo pri srcu neznošno težko, ko se je oddaljeval od nje, čeprav ju je ločilo samo nekaj konopev mokrote.

Na ladji je ukazal Joeju Gori, naj se posadka izkrca. Komaj je to rekel, je na palubi vse zamrgolelo. Misel, da pojdejo na kopno, je mornarje navdušila; kakor bi trenili, je bila šalupa v vodi, in posadka je poskakala vanjo. Van Houten je pomagal in navajal Joeja Goro, ki je prijel za krnilo.

»Jadrovine bodo našli dovolj, da si postavijo šotore,« je rekel Van Houten. »Sicer bodo pa v noči, kakršna je nocoj, gotovo rajši spali pod milim nebom.«

Prodaj

Železen štedilnik

in različne peči zelo poceni prodaj. Merkur, Puharjeva 6. 13540-6

Zidno opeko

stare, več tisoč, prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13511-6

Prodaj

damsko zapeljivo uro, storo postelo, emaro in veliko mizo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13514-6

Biljard dom

na procenite ali prodaj zaradi pomanjkanja prostora. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13526-6

Jedilni pribor

Alnaka (Bernard), Komplet, ugodno prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13537-6

Kupim

Šampanjske steklenice, večjo količino kupi Fr. Kham, Kongresni trg 8. 13457-7

Žimo

lepo, staro, 5 kg. kupim. Ponudbe na ogld. odd. Jutra pod »Zima«. 13516-7

Kupim

pravo perzijsko preprogo. Ponudbe na ogld. odd. Jutra pod »Brez posredovalca«. 13536-7

Auto, moto

Tovorni ali poltovorni avtomobil do 1000 kg nosilnosti kupim ali pa ga vzamem samo v najem, za vzdržbo sam dopolne, preskrbim vsa potrebna dovolila za vožnjo proti dobri oddoljnosti. Kobarjeva 7. 13524-10

DKW Cabrio

z dobro gumo, pripraven tudi za predelavo v lahko tovornega, ugodno prodaj DKW zastopstvo Lovise, Celovška c. 95. 13520-10

Kolesa

Kupimo stare bicikelj-gume, bicikle ter vrobe. Platano dobi, ki jih kuha, in prodaj. Merkur, Puharjeva ulica 6. 13541-11

Pohištvo

Zelo lepa samska soba in spalnica s kaudem in foteljem, malo rabljeno, zaradi selitve za zelo nizko ceno, kauč tudi ev. posebej napredaj. Merkur, Puharjeva ul. 6. 13541-11

Stanovanje

Komfortno dvosobno ali trisobno brez kopalnice v centru znamenitega za tri do petosobno stanovanje. Ponudbe na ogld. odd. Jutra pod »Stalen dobi«. 13507-21a

Soba odda

Soba s kabinetom oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13518-23

INSERIRAJ

Umrla je ljubljena mama, gospa JESENKO MARJETA roj. ŠEGA

Pogreb bo v petek, dne 9. t. m. ob 3. uri popoldne v Zal — kapele sv. Marije — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 7. oktobra 1942.

Zalujoči sin JOŽE in ostalo sorodstvo

H. de Vere Stacpoole:

OTOK BISEROV

Roman

»Tudi če bi nama jo skušal Hakluyt nagoditi, kaj naj O'Connor stori? Da bi ukradel bisere? Nu, mislim, da bi bilo to predrd oreh zanj, ko sva dva proti nemu. Ne. Zmotili ste se. Nikar si ne belite glave zastran O'Connorja. Jaz sem dokaj natančen, kakor veste, a reči moram, da mi je mož po godu.«

»Izvrstno.«

»Misliš zdaj na lope, ki jih je treba zgraditi. Potrebno je, da se vsa posadka »Južnega križa« že jutri poprime gradnje. V ta namen jih moramo nocoj prepeljati v delavsko taborišče.«

»Se nocoj?«

»Da, tako se vsaj lahko naspe, preden se lotijo dela.«

»Izvrstno. Takoj vam jih pošljem s šalupo.«

»Po večerji je tudi še čas.«

Solnce se je tisti mah že spuščalo za čeri, in z gozdnega parobka, kjer je Izabela kurila ogenj in pripravljala večerjo, je vstajal tenak steber dima. O'Connor je sedel poleg hiše na pesku in kadil, kakor da pozablja vse drugo razen lepote prizora.

Posadka »Južnega križa« se je bratila z moštvo »Domaina«; njih tanki rezki glasovi so se mešali z vreščanjem galebov, ko so krožili okoli jadrnice ter lovili cunje in odpadke, ki so jih mornarji metali v vodo. Takoj po zahodu solnce pa so kriki

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani